СИГНАЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Партен XXI-гIча съезда сийна!

Масса а мехкашкара пролетараш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО свет

Советски Союза Коммунистически партен Нохч-ГIалгIай областени Грозненски городскойи комитетий а Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета а орган

КIиранди 28 СЕНТЯБРЬ № 78 (2287) 1958 шу

Мах 20 кеп.

Кердача къахьегама толамашца духьал гIоргда вай ССКП XXI съезда

Іалаьмате чIоагIа раьза хинна тIаийцар Советски наха 1959 шера 27 январе вай Даьхен столице — Москве ССКП аргIан йоаца XXI съезд гулйойла аьнна Центральни Комитета сентябрьски Пленуме баь соцам. Дерригача Советски халкъанна боккха лоархIам болаш гIулакх да пэ съезд хьаеллаш хилар. Цо лоархIам бергба вай мехка коммунизм хьалъярна хIанзолца хьа советски наха карагIдийннача гIулакхий, кIаьта хIаьхо йодача хана царна хьалхашка латта керттера деккараш белгал а дергда.

Хьаккхашта е йиш йолаш ба советски нах Коммунистически партен XX съезд хинначул тIехьагIа шоашта карагIдийннача сийлен гIулакхий итогаш. Кхоачаш кхо шу а даьннадац из съезд хинна. Цхьабакъда вай социалистически паччахьалкхенна цхьа шу а бIаррчача заман лоархIам болаш ха я. Партен XX съезда исторически решенеш кхоачаш а еш, доккхий толамаш даьхад советски халкъо мехка боахама дерригa доакъош дегIадоаладарна а ший вахара хьали культуреи лаккъярна а.

Революци хилалехьа Россех тIехьабиса мохк лоархIар. Дукхха а паччахьалкхенаш яр цу хана Европе цул гаьнна хьалха латташ. Кхыча тайпара да гIулакхаш хIанз. Цхьаккха а мохк бац Европе Советски Союзо миссел промышленни продукци арахецаш. Американ ВIашагIкхийттача Штаташкарчул чехкагIа дегIадоагIа Советски Союзе аьшка руда, мехкдаьтта, чугун, болат, цемент йоаккхилга. Массайолча миIинге хьалъеш латт хIанзолца бIарга ца яннача тайпара йоккхий заводаш, фабрикаш, шахташ, рудникаш, электростанцеш, оахаш карадерзаду эзараш шерашка эрий даьда лаьтташ, хиш а дехкаш эргайоахаш латт кхыметтел буц а тIа ца йоалаш малхо йоагаяь яьда аренаш. Доккхий толамаш даьхад юртбоахам къахьегамхоша. Массехк шу хьалхачул дукхха а дукхагIа чудахь Советски Союзо ялат, дийбад масса тайпа хьайбаш, дукхагIа йоаккх шура, даьтта, дулх, кхыйола хьайбай продукташ.

Вежарий санна барттайна дахача Советски халкъашца шерра гIа а боаккхаш коммунизманга йода Нохч-ГIалгIай Советски Социалистически республика а. Чехка дегIайоагIа вай республикан экономикеи культуреи. 1956 шера хинначунна юхе валовой продукцен объем 1957 шера 10 процент лаккъеннай. Ханал хьалха кхоачашъяьй Нохч-ГIалгIай АССР-а промышленносто 8 бетта производственни план. Дукхха предприятеш я октября а ноября а беттай планах продукци арахецаш. Даьхенга дIаккьчад дукхха а планал совгIа арахийца мехкдаьтта, газ, мехкдаьттан скйрда продукташ. Нефтяникаша, нефтепереработчикаша, химикаша, кога гIирсаш дераша, барзкъаш тегараша денгара денга дукхагIа лу Даьхенна дикагIа йода продукци. Алххха ворхI бетта планал совгIа 66 миллиона маьха продукци арахийцай вай республикан промышленносто.

Бизза механизировать даь ба республикан юртбоахам. Дикка дукхагIа дIадув ялат, кхыйола юртбоахаман культураш, дуккхача лаьттанна хий диллад, дIаегIай дикка комсийи сомийи бешамаш, хьайбаш дийбад, царех хьайоала продукци дукхагIа хиннай. Укх шера ханал хьалха кхоачашъяьй паччахьалкхенга ялат дохкара план. Соахкарчул цхьа миллион пунт дукхагIа дIаденнад ялат. Гаьнна тIехкхоачашъяьй ах шера йола паччахьалкхенна дулх дIалалара план.

ССКП XXI съезд гулъярах болча Центральни Комитета Пленума сопамо кхы а айдаьд республикерча берригача къахьегамхой хьинар. Массанахьа а — фабрикашка, заводашка, промыслашка, колхозашка, совхозашка, МТС-ашка, РТС-ашка. ГIишлонаш хьалъеча— шоаш хьалха тIаийдаьча производственни декхарашта метта керда, кхы а доккхагIа дола декхараш тIаийдеш ба хIанз болхлой, ахархой специалисташ. Коммунистически партен XXI съезд гулйойла аьнна бола Центральни Комитета Пленума соцам ара ма-баьллингехь а аьлар «Старогрознефта» кхоалагIча промыслан коллективо XXI съезда сийна планал совгIа 6000 тонн мехкдаьтта лургда оаха. Съезда сийна социалистически яхье а яьнна планал совгIа дуккха а продукци арахеца дош денна коллективаш дуккха а я хIанз республике. Ши орден лелаеча Грозне ерригача предприятеша йолаяьй хIанз XXI съезда сийна социалистически яхь. «Октябрьнефть» яхача нефтепромыслови управленен нефтяникаша дош деннад паччахьалкхен план ханал хьалха 5 декабре кхоачашъе а съезд йолалуча хана планал совгIа 12 350 тонн мехкдаьтта дала а. Нефтеперерабатывающи управленен ерригача предприятеша дош деннад план ханал хьалха кхоачашъеи планал совгIа 242 эзар тонн сийрда босбола мехкдаьттан продукташ ялеи. Шоаш керда декхараш тIаийдеш мехкдаьтта доаккхараша, гIишлонаш хьалъераша, кхыча болхлоша колхозникаша — республикерча берригача къахьегамхоша йоах, къахьегама овсарле сов а йоаккхаргья оаха продукци дукхагIа ара а хецаргья.

Дукха ха йоаццаш хиннача ССКП Нохч-ГIалгIай обкома IV пленумо партийни организацеш, профсоюзаш, комсомол декхарийла йир XXI съезда сийна шерра социалистически яхь а йоаржаяь къахьегаш боахкача болхлошта, колхозникашта, советски интеллигенцена социалистически яхь бокъонца дIайоаржае а шоай ерригача торонех пайда эца а новкъостал де.

Пленумо белгалдаьккхар промышленностенна бокъонца кулгал деш ца хилар, идеологически балхах дуккха кхоачамбоацараш доахкаш хилар.

БархI бетта план кхоачаш ца еш дуккха предприятеш я республике. Царца я Грозненски химически завод, дахчан хIамаш ю комбинат, кога гIирсий, макаронни, кондитерски фабрикаш. Дукха ха я № 1 йолча кирпишкий заводо, литейно-механически заводо, цхьоалагIча мебельни фабрико, иштта кхыча предприятеша шоай планаш кхоачаш ца ю. Дуккхача миллионий маьха продукци эшаю цу предприятеша паччахьалкхенна а бахача наха а. План кхоачашъяц дуккхача гIишлонаш хьалъеча организацеша а.

Во лел республикан цхьайолча районашка ялат чуэцара балхаш, гурахьа дув ялат дIадер, зябь ахар, общественни хьайбашта Іана кийчо яр. Къаьстта во латт уж гIулакхаш Наьсарен, Шаьлан, Советски районашка.

Цу берригане а дIадех партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацешкара, боахамашта культалдерашкара промышленни предприятей, колхозий, совхозий производственни планаш кхоачашъярна берригa къахьегамхой цар оарцагIбахар.

«Цхьаккха а предприяти хила йиш яц тIехьа юсаш! Дош деннадий — кхоачашде!» — из да республикерча хIара болхлочо, колхозника, специалисто, хIара къахьегамхочо ала дезар. Иштта хьал этта-ча хана кхы а боккхагIа хул партийни организацей организаторски наха юкъе беча агитационни балха лоархIам.

Массанахьа дIаболабе беза агитпунктай болх. Партийни организацеш декхарийла я агитколлективашта юкъера дIавахар висар малав хьежа, бокъонца агитационни болх булургболча коммунистех комсомольцех парте боацарех агитколлективаш, лекторийи докладчикийи группаш чIоагIъе, цар болх дIаболабалийта.

ХIара пропагандист, агитатор декхарийла ва ший болх предприятеша, совхозаша, колхозаша кхоачашдеча декхарашца, вахарца бувза. Цар дIакхетабе беза баха нах вай мехка коммунизм хьалъярна карагIдаьннача доккхийча толамех, советски берригача къахьегамхоша Даьхе кхы а йIаьхегIа халийтарна, шоай вахара хьал тоадарна лоаттабу къовсам коммунистически партен хьалхленца лелабеш хиларах.

Нохч-ГIалгIай республикера къахьегамхой беррига советски нах санна Сийлахь-йоккхача Коммунистически партена а цун Ленински Центральни Комитета а гонахьа кхотабенна болх XXI съезда накъа. Уж кийчлуш ба Советски берригача халкъанна боккхача лоархIаме долча денна кердача къахьегама толамашца духьал баха.

Аьлте-юртарча къахьегамхой толамаш

ССКП ЦК Пленумо аргIан йоаца XXI партсъезд гулйойла аьнна баь соцам чIоагIа къоабал белга хьахьокх «Аьлтиевски» отделенерча болхлоша, керда тIаийца декхараш, ханал хьалха кхоачашде гIерташ деча балхашца.

Шура дIаяла шера оттаяь план кхоачашъяь яьннай отделени. ХIара бетташ болча Іатта барайтт-барайтт тонн силос Іалашъяьй.

Укх деношка гуйран дIадувча ялаташта оахамаш кийчдеш ба болхлой.

«ДТ-54» яхача трактора тракториста Расул Товбулатовс 228 гектар лаьтта аьха а ваьнна, цул тIехьагIа 130 гектар оахамаш кийчдаьд, гуйран ялаташ дIаде мегаргдолаш.

Трактористо Албогачиев Іусманеи, цунца ялат дIадувш волча Гойгов Хьамидеи «Беларусь» яхача тракторацa 22 сентябре цхьан дийнахьа планах йоагIар 18 гектар мара йоацаш, 36 гектара тIа ялат дIадийнад.

Отделенерча коллективо январь бетта гулъергйолча XXI партсъездан сийна 5-ча октябре гуйрана дIаде деза ялаташ дIадийна доахаргдолаш дош деннад.

Х. АЛБОГАЧИЕВ,
партийни бюрон секретарь.

Грознерча къахьегамхой социалистически декхараш

ЧIоагIа патриотически хьинар айдаларца тIаийцар вай мехкарча къахьегамхоша 1959—1965 шерашка СССР халкъа боахам дегIабарах йола контрольни цифраш ювцарна 1959 шера 27 январе ССКП аргIан йоаца XXI съезд гулъяра хьакъехьа ССКП ЦК сентябрьски Пленумо баь соцам.

ССКП XX съезд хиннача хана денз Советски Союза социалистически экономико, культуро, Іилмо керда Іалаьмате боккха гIа баьккхаб, хадданза лаккхлуш латт къахьегамхой вахара хьал. Мехка халкъа боахам дегIабара хьакъехьа съездо тIаийца решенеш толамца кхоачашъеш я.

ССКП XX съезда исторически решенеш кхоачашъеш дерригача халкъо лоаттабеча къовсаме доагIаш дола дакъалаьцад ши орден лелаеча Грознен къахьегамхоша а.

1957 шерара паччахьалкхен план толаме кхоачашъяь а яьккха, 1958 шерара план ханал хьалхагIа кхоачашъе аьнна социалистически яхь йоаржаяьй Грозненски промышленностен болхлоша, инженерно-технически болхлоша, гIулакхерча наха.

Города промышленносто ханал хьалхагIа, 24 августе кхоачашъяьй 1958 шера 8 бетта хинна паччахьалкхен план, хIаьта ше тIаийца социалистически декхарех дика а лоархIаю.

1957 шерарча 8 беттаца нийсйича производство 12,1 процент шерьеннай, планал совгIа 65 млн. сома продукци арахийцай, къахьегаман овсарле яккха, аьнна енна план 104, 9 процент кхоачашъяьй. продукци хьаяра дIабода мах лохбар бахьан долаш планал совгIа 50 млн. сомал дукхагIа экономи яьй.

Социалистически декхараш кхоачаш а еш, Грознен къахьегамхоша планал совгIа хIанзале даьккхад эзараш тонн мехкдаьтта. 3 млн. кбм. газ, 3 эзар метрал совгIа бурув техад, хьа а даьккха потребителашта дIаяхьийтай дуккха эзараш тоннаш йола мехкдаьттан сийрда продукташ, спецдаьтташ, кокс, битум, пропан-пропиленовая фракция, фенол, ацетон, 3 эзар пара пазаташ, 100 тонна маршаш, 800 тоннал совгIа маьхки хьоарах яь хIамаши, и. кх. дI.

Укх шера 8 бетта хьал а даь наха чуIе дIаденнад 747 квартира йола 179 цIа, 28,4 эзар кв. м. а йолаш 610 моттиг йола 2 общежити. Хьал а яь болх бе йолаялийтай: Новая Катаяма яхача поселкера водопровод, 440 моттиг йола школа, ахканара кинотеатр, Грозненски химически завода спиртови группан тIаккхоачаш кхоачашъе. 700-нел кIезигагIа йоацаш рационализаторскии изобретательскии предложенеш юкъе йоалае а 1 млн. сом ахча кходе а. Болхлой кадраш кийчъяра а говзал лакхъяра а план 130 процент кхоачашъе.

Нефтеперерабатывающи промышленностан управлене гIолла

Мехкдаьттан переработка яра шера йола план ханал хьалха кхоачашъе а планал совгIа 242 эзар тонн сийрдача мехкдаьттан продуктай, 16 эзар тонн спецдаьттай, 1000 тонн парафина, 700 тонн кокса бала. Мехкдаьттеи мехкдаьттан продукташ йовлгах 5 эзар тонн кIезитде. Къахьегама овсарле 4 процент лохъе. Товарни продукцех дIабода мах 50 млн. лохбе. Производственна юкъе 1900 рационализаторски предложени йоалае а экономически пайда 7 млн. сом баккха а. Хоз способаца 150 квартира хьалъе.

Грозненски химически заводе гIолла

1958 шера 25 ноябрга кхоаччаш феноли ацетони кийчдара паччахьалкхен план кхоачашъе. Лоаццача хана этилови спирт хьадара технологически процесс Іомае, хIаьта октябрь бетта денз дIахо оттаяь паччахьалкхен план кхоачашъелга Іалаш а де. Соцобязательствах хьалхагIа тIаийца хиннача 96 процента меттел арахеца перви сортах дола товарни фенол даккхар, дерригане лоархIам бича 98 процентал кIезигагIа доацаш доаккхалга Іалаще. Балхата дIадодар чухьнахьа дакхарца 1957 шераца лаьрхIача 1958 шера кходе: керттера бедал соцобязательствах хьалха тIаийца хиннача 1.4 процента меттел 1,6 процент, энергосредстваш — тIаийца хиннача 3 процента меттел 3,6 процент хургйолаш. Феноли ацетони хьадечара къахьегама овсарал, соцобязательствах хьалхагIа тIаийца хиннача 6,7 процента меттел, 1957 шера хиннача боарамца нийсйича 15 процент лакхъе. 1 сома товарни продукцена заводо ю затраташ 1958 шера чIоагIъьча планаца нийсйича 9, 3 процент кIезигъе.

Энергетически предприятешка гIолла

1958 шера йола производственни план ханал хьалха кхоачашъе, хIаьта планал совгIа 36 млн. квтч. электроэнергии 150 эзар мгкал. йIовхала энергии кийчъе. Доагамах дIадодар кIезиг а деш 10 эзар тонн условна доагам кходе.

Машиностроительнии металлообрабатывающи предприятешка гIолла

1958 шерара паччахьалкхен план ханал хьалха кхоачаш а яь планал совгIа 6,6 млн. сомал кIезигагIа йоацаш продукци яла. Керда техникеи хьалха латташ йола технологии юкъе йоалаярца къахьегама овсарал планаца нийсйича лакхъе укх заводашка: «Красни молот» — 0,5 процентти, электромеханически — 1 процентти, Центральни ремонтно-механически — 3,5 процентти. «Красни молот» заводе продукцех дIабода мах лохбарца планал совгIа кходе 1 млн. сомал кIезигагIа доацаш ахча, электромеханически заводе кIезигбе арахецача продукцех дIабода мах 0,6 процент. Хьал а дI наха чуIе дIа а ле: электромеханически заводе 11-нел кIезигагIа доацаш шишша квартир йола цIенош. «Красни молот» заводе — 1560 кв. м. нах чубаха моттиг, хIаьта 24 квартир йола цIенош 100 моттиг йола детсади хьалъе а йолае. Центральни ремонтно-механически заводе 8 квартир йола нах чубаха цIенош хьалдаь йисте даха.

Моттигерчеи, кхачани, кооперативнии промышленноста предприятешка гIолла

1958 шерара паччахьалкхен план ханал хьалха кхоачаш а яь моттигерча промышленноста предприятешка планал совгIа 3,5 млн. сома продукци яла, кхачан, — 8 млн. сома, хIаьта кооперативни — 2,6 млн. сома.

ДикагIа къахьегам вIашагIболларца а керда техника юкъе йоалаярца а къахьегама овсарал планаца нийсйича лакхъе моттигерча, промышленносте 2 процентти, кооперативни — 1,5 процентти. Арахецача продукцех дIабода мах моттигерча промышленносте 0,5 процентти, хIаьта кооперативни — 1 процентти лохбе.

Машин-наькъеи автомобильнии транспорте

Вагонаш йоттара еррига шерара план 104 процент кхоачашъе, цунна юкъе нефтепродукташ вагонашка чуйоттар 101 процент, ялат тIадоттар — 110 процент. 1958 шера 27 беза мухь бола поезд дIайига, хIаьта царца боарамал совгIа 12 млн. тонн мухь дIабахьийта. Поезда юккъера дозал боарамал совгIа 30 тонн лакхадаккха. Тепловозаша денбийсана бу никъ юкъера лаьрхIача 10 км. совбаккха. Вагоний сихал шера боарамалла 1,1 сахьата лаккхаяккха. Боарамал совгIа 1000 вагон мукъаяккха, хIаьта планал совгIа 9 эзар тонн мухь царна тIа а ботта. Оттаяьча планал 4 процент мухь дIаккахьарга бода мах лохбе. Эксплуатационни средстваех отделене 3 млн. сом кходе. Пистернаш цIенъеш а кийчъеш а пропарочни станце латтилга боарамалла 10 процент лохде. Хозспособах хьал а де нах чубаха дIа а дала 29 цIа, 3158 кв. метр а йолаш.

Совнархоза автотранспортни промышленносте автомашинашца мухь дIаккахьара шерара план 1958 шера 1 декабре кхоачашъе. Чечинг-автотресте мухь дIаккахьара план 1958 ш. 25 декабре кхоачашъе.

Совнархоза гIишлошъяреи гIишлоний материалаш кийчъяреи управлене гIолла

ГIишлошъяра - монтажни балхийи валови продукци арахецареи план 1958 шера 25 декабре кхоачашъе. Планал совгIа наха чуIе 3000 кв. м. хула нах чубаха цIенош дIадала. ГIишлошъяра предприятешкеи промышленностеи планал совгIа балха овсарал 1,5 процент лаккхаяккха. ГIишлошъяра - монтажни балхийи промышленни предприятей продукцени мах 0,5 процент лохбе. Планал совгIа кийчъе 2 эзар кбм. сборни аьшкбетонни конструкцеш, 2 млн. гIишлоний кирпишк, 10 эзар кв. м. столярни хIамаш. Низткъалчеи халачеи балхашта механизаци яра план 1 процент тIехкхоачашъе. Балха юкъе яхьа 800-нел кIезигагIа йоацаш рационализаторски предложенеш, цар 3,1 млн. сом пайда а лургболаш.

* * *

Города Грознен къахьегамхоша масса хана лелаеш йола Махачкалацара, Херсонцара, Краснодарцара социалистически яхь шерагIа йоаржаергья, предприятешка, транспорте, стройкашка, беррига шоай низ тIабохийтарга паччахьалкхен плани ССКП XXI съезда сийна тIаийца социалистически декхараши ханал хьалха кхоачашдарна, хIаьта цунца дикка дакъа а лозаргда вай мехка коммунизм хьалъярна.

Ер декхараш дийца а дийцад, тIа а ийцад города Грознен промышленни предприятей, транспорта. ГIишлошъяра организацей болхлой, инженерий, техникий, гIулакхебарий собранешкеи митингашкеи.

Дика къахьегарий дош кхоачашхургда

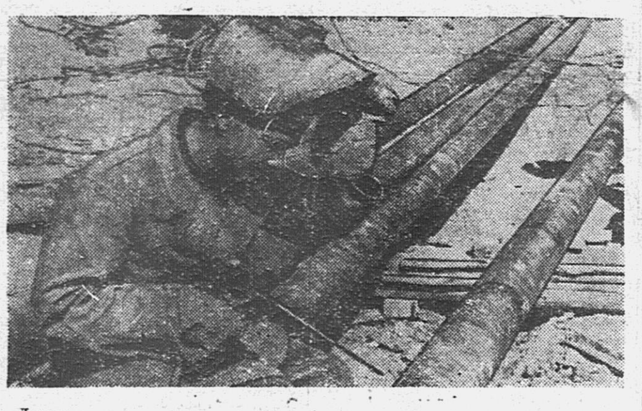

Дерригача советски адамаша санна бIайхача дега безамца тIаийцар «Грознефтезаводстрой» треста строительно-монтажни № 2 йолча управленен коллективо аргIан йоаца ССКП XXI-гIа съезд гулъярах бола хоам.

Коллективо къоабалдеш дийцар, вай паччахьалкхен экономически низ чIоагIбареи халкъа вахара хьал тоадареи ССКП ЦК йоакхо еш хиларах дала деза жоп—балха доккхий толамаш а доахаш, планаш кхоачашъелга хилар. Цул тIехьа коллективо массанеша цхьатарра шоашта декхар даь хьалхашка а оттадеш, декхараш тIаийцар 1958 шерара строительни балха план ханал хьалха, 25-ча декабре кхоачашъе; къахьегама производительность 2 процент лакхъе; строительно-монтажни балхий мах лох а беш 50 эзар сома накоплени е: болхлойи, инженерно-технически болхлойи, гIулаккхера барийи дукхагIа теркам рационализаторски предложенешта тIабахийца пайда а эцаш 200 эзар сомал лохе доацаш шера экономи е, иштта кхыдараш а.

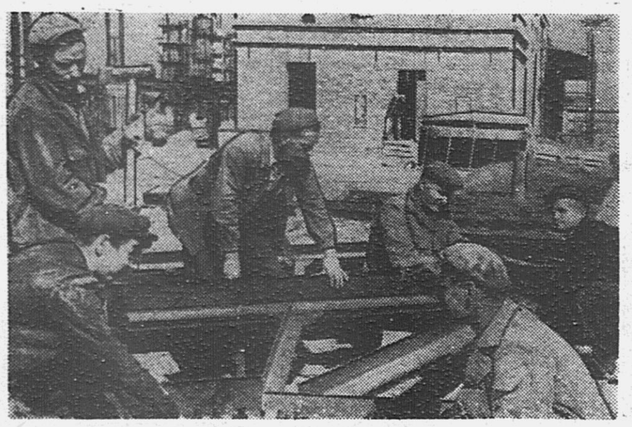

Уж балха декхараш тIаийцачул тIехьагIа ССКП аргIан йоацача XXI-ча съезда сийна коллективa дош кхоачашдеш болх беш я н. Дубинский бригадир вола каменщикий бригада.

Дика йовз из бригада строительно-монтажни управленерча къахьегамхошта. Лаккхера балха нормаш йоах бригадан коллективо бахача наха цIенош хьалдеча.

Управлене вайза ца Іеш электросварщик н. Гуляев дика вовз старопромысловски районерча бахархошта а. Цо цига болх баьб хина турбаш тоаеш. Дийнахьара норман 200—250 процент кхоачаш а еш къахьег Гуляевс. Сихеи говзеи бу цо электросварщикий болх.

Сурта тIа: тIехдика говзанча — электросварщик «Г-18» яхача керда дача установке электросварка еш воалл.

Дукхача хана денз слесарно-монтажни балхаш деш я н. Гетманцев керте вола бригада. Цу зIамигача, цхьоагIои барти балха тIа цаI болаш йолча, коллектива дикал кIезига йийца яц СМУ-2 парторганизацен секретара нов. Летковске, управленен рабочкомо, кхыбараша. ТIехдика болх барах дукха совгIаташ кхаьчад бригадирага Гетманцевгеи цун новкъосташкеи.

Ший коллектива цIерах собране гулбеннарашта дош деннад Гетманцевс ССКП аргIан йоацача XXI-ча съезда сийна санна, Октября 41 шу дуза ди а белгалдоаккхаш мамогга дикеи сихеи болх барца управлене эггара хьалхарча мугIарашца нийсвала, аьнна.

Сурта тIа: бригадир Гетманцев ший бригадаца, крекинг-заводе «Г-18» яхача парафинови цехе слесарно-монтажни балхаш деш воалл.

Плиев И. сурташи тексти.

„Октябрьнефта" нефтепромыслови управлене гIолла

Ханал хьалха 1958 шера 5-гIа декабрь тIаккхоачаш мехкдаьтта даккхара паччахьалкхен шера йола план кхоачашъе, съезд хьаеллача денга планал совгIа 12.350 тонн мехкдаьтта даккха а 750 метр бурув тоха а. Гойт-Корт районе бурув а теха тохкам баь ши скважин яккха: № 13 яр 1958 шера 10-ча ноябре, 1959 шера 27 январе, хIаьта промышленни мехкдаьтта а даккха. Къахьегама овсарле мехкдаьтта доаккхача 7 процентти бурув тохача 2 процентти лакхъеи мехкдаьттан тоннах дIабода мах 5,5 процентти бурув тохача метрага бода мах 2 процентти лохбе.

„Старогрознефта" нефтепромыслови управлене гIолла

1958 шера мехкдаьттеи гази даккхара план ханал хьалха кхоачашъе а планал совгIа 13.700 тонн мехкдаьттеи 3 млн. кбм. гази даккха а, 3700 метр бурув тоха, цунца цхьана Октября 41 шу дузаш планал совгIа 12.000 тонн мехкдаьтта даккха. ССКП XXI съезд хьаеллара сийна январски планал совгIа 600 тоннал кIезигагIа доацаш мехкдаьттеи 100 эзар кбм. гази яккха а 300 метр бурув тоха а. Эксплуатацен вторични методаш леладара чотах шу йистедоаллаш юкъарча объемах мехкдаьтта доаккхилга 35—40 процентага кхачийта. Къахьегама овсарле мехкдаьтта доаккхача 2 процентти бурув тохача 5 процентти лакхъе, мехкдаьттах дIабода мах 3,5 процентти бурув тохарна метрага бода мах 1,5 процентти лохбе. Ремонт ца еш скважинаша болх белга 45 денгеи-бийсанеи, скважинашта эксплуатаци яра коэффициент 0,965 кхачийтеи, технологически режиме скважинашта болх белга 92 процентгага кхачийтеи. Мехкдаьтта даккхара интенсификаци лаккъяр духьа нагнетательни скважинаша мехкдаьтта чулацар лаккдара духьа 30 кислотни обработкеи 60 гидроразрыви е. Электроустановкай низа коэффициент 0,91 кхачийтеи нормировать деча продукцега дIабода электрониз 1 млн. квтч. лохбеи. Скважинашта капитальни ремонт яра шера йола план 1958 шера 5 декабрь тIаккхоачаш кхоачашъе а планал совгIа 4 скважинана ремонт е а. Капитальни гIишлош хьалъяра, гIишлой-монтажни балхий, нах чубаха а культурни-вахара а фондана ремонт яра балхаш 1958 шера 25 декабрь тIаккхоачаш кхоачашде. Хозспособаца ялх квартира йола 11 цIа хьалде, хIаьта служебни цIенош тоадеш эргадахарах кхы тIа а нах чубаха цIенош 120 кв. м. дукхагIа де. Автогужемухь кхахьара а тракторий а шера йола план 1958 шера 25 декабрь хьалхара очередь. шура чакхйоаха завод. Планал совгIа кийчъяьй 1662 кбм. сборни аьшка бетон. 3 эзар кбм. ардакх, 50 эзар кбм. дукхагIа рудни йоаца материалаш.

1958 шера 8 бетта йола план а шоай социалистически декхараш а кхоачашдарах дика ка яьннай Грознен машин-наькъа узлерча железнодорожникий, кхачан, моттигерча, кооперативни промышленностен болхлой.

Вай городерча къахьегамхоша берригача советски халкъаца цхьана чIоагIа дог раьза а долаш жоп делар партен XXI съезд гулъяра хьакъехьа ССКП ЦК Пленумо яьча решенена, хIаьта коммунистически строительство керда толамаш дахеи из йоккха событи къахьегаме керда толамаш дахарца езъеи кийча а ба.

Шоай кхоачамийи торонийи лоархIам а баь Октября 41 шу дизара сийна хьалхагIа тIаийца хинна декхараш алсам а доахаш, партен хьатIахула XXI съезд городерча промышленни предприятей коллективаша лаьрхIад 1958 шера йола паччахьалкхен план сихагIа кхоачашъе, къахьегама овсарле дIахо лакхъе а арахецача продукцега дIабода мах лохбе, промышленностера технически болх дIахо йодача хана тоабарца, балха процессаш эргайоахаш тоаярца, механизаци автоматизаци шерра балха юкъе яхьарца арахецаш йола промышленни продукци алсамъякхха, цун ассортимент дукхагIа а дикагIа а хилийта.

Промышленни предприятей, транспорта, гIишлошъеча организацей коллективаша ер декхараш тIа ийцад шоашта.

„Старогрознефта" нефтепромыслови управлене гIолла

1958 шера мехкдаьттеи гази даккхара план ханал хьалха кхоачашъе а планал совгIа 13.700 тонн мехкдаьттеи 3 млн. кбм. гази даккха а, 3700 метр бурув тоха, цунца цхьана Октября 41 шу дузаш планал совгIа 12.000 тонн мехкдаьтта даккха. ССКП XXI съезд хьаеллара сийна январски планал совгIа 600 тоннал кIезигагIа доацаш мехкдаьттеи 100 эзар кбм. гази яккха а 300 метр бурув тоха а. Эксплуатацен вторични методаш леладара чотах шу йистедоаллаш юкъарча объемах мехкдаьтта доаккхилга 35—40 процентага кхачийта. Къахьегама овсарле мехкдаьтта доаккхача 2 процентти бурув тохача 5 процентти лакхъе, мехкдаьттах дIабода мах 3,5 процентти бурув тохарна метрага бода мах 1,5 процентти лохбе. Ремонт ца еш скважинаша болх белга 45 денгеи-бийсанеи, скважинашта эксплуатаци яра коэффициент 0,965 кхачийтеи, технологически режиме скважинашта болх белга 92 процентгага кхачийтеи. Мехкдаьтта даккхара интенсификаци лаккъяр духьа нагнетательни скважинаша мехкдаьтта чулацар лаккдара духьа 30 кислотни обработкеи 60 гидроразрыви е. Электроустановкай низа коэффициент 0,91 кхачийтеи нормировать деча продукцега дIабода электрониз 1 млн. квтч. лохбеи. Скважинашта капитальни ремонт яра шера йола план 1958 шера 5 декабрь тIаккхоачаш кхоачашъе а планал совгIа 4 скважинана ремонт е а. Капитальни гIишлош хьалъяра, гIишлой-монтажни балхий, нах чубаха а культурни-вахара а фондана ремонт яра балхаш 1958 шера 25 декабрь тIаккхоачаш кхоачашде. Хозспособаца ялх квартира йола 11 цIа хьалде, хIаьта служебни цIенош тоадеш эргадахарах кхы тIа а нах чубаха цIенош 120 кв. м. дукхагIа де. Автогужемухь кхахьара а тракторий а шера йола план 1958 шера 25 декабрь хьалхара очередь. шура чакхйоаха завод. Планал совгIа кийчъяьй 1662 кбм. сборни аьшка бетон. 3 эзар кбм. ардакх, 50 эзар кбм. дукхагIа рудни йоаца материалаш.

1958 шера 8 бетта йола план а шоай социалистически декхараш а кхоачашдарах дика ка яьннай Грознен машин-наькъа узлерча железнодорожникий, кхачан, моттигерча, кооперативни промышленностен болхлой.

Вай городерча къахьегамхоша берригача советски халкъаца цхьана чIоагIа дог раьза а долаш жоп делар партен XXI съезд гулъяра хьакъехьа ССКП ЦК Пленумо яьча решенена, хIаьта коммунистически строительство керда толамаш дахеи из йоккха событи къахьегаме керда толамаш дахарца езъеи кийча а ба.

Шоай кхоачамийи торонийи лоархIам а баь Октября 41 шу дизара сийна хьалхагIа тIаийца хинна декхараш алсам а доахаш, партен хьатIахула XXI съезд городерча промышленни предприятей коллективаша лаьрхIад 1958 шера йола паччахьалкхен план сихагIа кхоачашъе, къахьегама овсарле дIахо лакхъе а арахецача продукцега дIабода мах лохбе, промышленностера технически болх дIахо йодача хана тоабарца, балха процессаш эргайоахаш тоаярца, механизаци автоматизаци шерра балха юкъе яхьарца арахецаш йола промышленни продукци алсамъякхха, цун ассортимент дукхагIа а дикагIа а хилийта.

Промышленни предприятей, транспорта, гIишлошъеча организацей коллективаша ер декхараш тIа ийцад шоашта.

Машин-наькъеи автомобильнии транспорте

Вагонаш йоттара еррига шерара план 104 процент кхоачашъе, цунна юкъе нефтепродукташ вагонашка чуйоттар 101 процент, ялат тIадоттар — 110 процент. 1958 шера 27 беза мухь бола поезд дIайига, хIаьта царца боарамал совгIа 12 млн. тонн мухь дIабахьийта. Поезда юккъера дозал боарамал совгIа 30 тонн лакхадаккха. Тепловозаша денбийсана бу никъ юкъера лаьрхIача 10 км. совбаккха. Вагоний сихал шера боарамалла 1,1 сахьата лаккхаяккха. Боарамал совгIа 1000 вагон мукъаяккха, хIаьта планал совгIа 9 эзар тонн мухь царна тIа а ботта. Оттаяьча планал 4 процент мухь дIаккахьарга бода мах лохбе. Эксплуатационни средстваех отделене 3 млн. сом кходе. Пистернаш цIенъеш а кийчъеш а пропарочни станце латтилга боарамалла 10 процент лохде. Хозспособах хьал а де нах чубаха дIа а дала 29 цIа, 3158 кв. метр а йолаш.

Совнархоза автотранспортни промышленносте автомашинашца мухь дIаккахьара шерара план 1958 шера 1 декабре кхоачашъе. Чечинг-автотресте мухь дIаккахьара план 1958 ш. 25 декабре кхоачашъе.

Совнархоза гIишлошъяреи гIишлоний материалаш кийчъяреи управлене гIолла

ГIишлошъяра - монтажни балхийи валови продукци арахецареи план 1958 шера 25 декабре кхоачашъе. Планал совгIа наха чуIе 3000 кв. м. хула нах чубаха цIенош дIадала. ГIишлошъяра предприятешкеи промышленностеи планал совгIа балха овсарал 1,5 процент лаккхаяккха. ГIишлошъяра - монтажни балхийи промышленни предприятей продукцени мах 0,5 процент лохбе. Планал совгIа кийчъе 2 эзар кбм. сборни аьшкбетонни конструкцеш, 2 млн. гIишлоний кирпишк, 10 эзар кв. м. столярни хIамаш. Низткъалчеи халачеи балхашта механизаци яра план 1 процент тIехкхоачашъе. Балха юкъе яхьа 800-нел кIезигагIа йоацаш рационализаторски предложенеш, цар 3,1 млн. сом пайда а лургболаш.

* * *

Города Грознен къахьегамхоша масса хана лелаеш йола Махачкалацара, Херсонцара, Краснодарцара социалистически яхь шерагIа йоаржаергья, предприятешка, транспорте, стройкашка, беррига шоай низ тIабохийтарга паччахьалкхен плани ССКП XXI съезда сийна тIаийца социалистически декхараши ханал хьалха кхоачашдарна, хIаьта цунца дикка дакъа а лозаргда вай мехка коммунизм хьалъярна.

Ер декхараш дийца а дийцад, тIа а ийцад города Грознен промышленни предприятей, транспорта. ГIишлошъяра организацей болхлой, инженерий, техникий, гIулакхебарий собранешкеи митингашкеи.

Слесарий бригада

Центральни ремонтно-механически завода механически цехе болх беш я Халиулин керте латта виъ саг вола слесарий бригада. МСП-2 яха механизмай комплексаш вIашагIъехкаш хIара слесара 250—300 процент кхоачашъю сменах йоагIа задани. Бетта, планаца лаьрхIача, кхо комплект е езаш ба уж. Цар бетта йиъ-йиъ комплект арахеца вIаштIехьа доал.

XXI партийни съезд гулйойла аьнна ССКП ЦК Пленумо хьакхайкабаьча соцама сийна шера йоагIача планал совгIа 300 эзар сом мах бола продукци кийчъе, къахьегама овсарле 3 процент лакхъе, шишша говзал хургйолаш ши саг Іомаве, и. кх. а керда декхараш тIаийцад цеха коллективо.

ССКП ЦК Президиуме

Вахарца школен бувзам чIоагIбарахи мехкара халкъа образованен система дIахо тоаярахи

(Укх лохе кепатохаш долча новкъоста Н. С. ХРУЩЕВА записка тIара предложенеш ССКП ЦК Президиумо къоабалъяьй)

ХIанз дукха дувц юкъерчеи лакхехьарчеи школашкарча образованен системах лаьца. Цу хьакъехьа Iалаьмате дукха критически замечанеш ю, тIулакх ше мадарра хьадовзийташ.

Халкъа образованен дешай уйла еш болча е айхха цу дешашца бувзабенна болча союзни республикаьй ЦК секретаранца, партен крайкомий, обкомий секретаранца, кхыча новкъосташца са хиннача къамаьлашка, юххера а, гражданашца хиннача дуккхача къамаьлашка а гучадаьлар юкъерчеи лакхехьарчеи школе хIанз латташ долча гIулакхо гаьнна кхоачамбеш ца хилар.

Коммунистически обществон сийлахь-йоккха гIишло хьалъе хьаьха йола кхувш йоагIа тIехье кхетамца хьалкхеяр,— эггара лоархIамерIара гIулакх да. Къаьстта боккха лоархIам болаш я образовани вай хана, Iилманнеи кердагIча техниканнеи тIеххьарча хана карагIдаьннарех дукхагIа пайда эцарца мара мехкара халкъа боахам толаме дегIаба йиш йоацача хана.

Комсомола XIII съезде айса къамаьл деш а аьлар аз, цу вахара лоархIам болаш долча деша хьакъехьа сайна хетар. Мехкара вай ерриг халкъа образованен система тоаярах дола бокъонца хетараш мадарра дIадовзийтача пайданагIа хургдар аьнна хет сона.

Шеко яц, Советски Iаьдал латтача укх шовзткъа шера чухь юкъерчеи лакхехьарчеи образованено Советски Союзе доккхий толамаш даьха хиларах. Нагахьа санна революци ялалехьарча Россие 1914 шера юхьерчеи юкъерчеи школе дешаш верригаш а 9,6 млн. саг хиннавале, дIадахача 1957—1958 дешара шера вай общеобразовательни школе дешаш хиннар 28,7 млн. саг вар, хIаьта боккхийчар деша школаш а тIехьа лаьрхIача 30,6 млн. саг. Цу юкъа 40-зза дуккагIа хиннаб юкъерча школашкарча лакхехьарча классашка дешаш бола нах. Халкъа образованено къаьстта доккхий толаш даьхад хьалха дийша нах боацаш хиннача цхьайолча союзни республикашка. Масала, 1914 шера хIанз Узбекистан йолча мехка 17 эзарнел кIеззига совгIа мара дешархой боацаш хиннача Узбекски ССР школашка хIанз дешаш 1,3 млн. саг ва.

Цу тайшара дика толамаш даьхад лакхехьарчеи юкъерчеи специальни образованено а. Революци ялалехьарча Россие лакхехьарча дешара заведенешкеи техникумашкеи дешаш хиннар верригаш а 182 эзар студент мара ваца, хIанз 4 млн. саг. дуккагIа ба уж. Вай лакхехьарча школено кийчъяьй советски интеллигенцен башха дика кадраш — инженераш, агрономаш, зоотехникаш, хьехархой, лораш, кхыбола специалисташ. ХIанз Советски Союзе болх беш ба лакхехьареи юкъереи специальни образовани йолаш оола 6,8 млн. гаргга специалисташ. Халкъа боахаман массадолча доакъошкара вай толамаш, шоай кхьахьегамца дунен лоархIам болаш дола хIамаш арадахарца Советски Даьхеи дерригача дунен тIара адамаши дIаьхий даьча советски Iилманхошта, инженерно - технически болхлошта карагIдаьнна Iалаьмате доккхий гIулакхаш дуккхача хIамашца дувзаденна да вай лакхехьарач школанна эггара чоалхане а беахтокхаме а дола декхараш кхоачашде хьинар долаш йола говзз кадраш кийчъе магарца.

ХIаьта а вай кхоачам баь Iе йиш йолаш дац хIанз латтача тIулакхах а лакхехьарчеи юкъерчеи образованен системах а. DIахо кхы сатоха йиш йоацаш доккхий кхоачамбоацараш да вай школайи лакхехьарча дешара заведенейи балха юкъе.

Вай юкъерчеи лакхехьарчеи школан керттера тхьовра денз хьадоагIа кхоачамбоацар да вахарах уж дIахьда хилар. Из кхоачамбоацар бахьан долаш дуккхаза критика яьй халкъа образованени лакхехьарча школани болхлошта, цхьабакъда тIулакх практически хувцалуш дац.

Юкъерча школан хьакъехьа

Пистебаьннарашта кхийна хилара аттестат делча кхоачамбеш бола хьадда абстрактни кхетам балар мара кхы уйла ца хиннача, революци ялалехьарча гимназегара Iалаьмате дукха тIулакхаш вай хьайца хилар бахьан долаш гIалаташ даохк ваи общеобразовательни школах. Паччахьалкхеннеи школаннеи бала бацар цу хана йистебаьнначарех дIахо хургдолчун.

МалагIа никъ ба школан бар, кхийна хилара аттестат яккха цо саг кийчвеш хилча? Из дар, балхаца дувзаденна доаца хаьдда цхьа лостам болаш дола академически дешар Iомаделга. КIеззига хьалхагIа кхоачам балла бацар вайцига йистеяьнна юкъера образовани йолаш бола кагирхой. Советски Iаьдал даьннача хьалхарча шерашка, лакхехьара дешара заведенеш болхлоех, ахархоех, цар берех, хIаьта цу тайшара гIулакхерча наьха, Iилманхой, къахьегаман халкъа викалий берех а хьалйизанза яргйоаца гIулакх эттача хана, юкъера школа, бакъдар аьлча, цу тайшара нах лакхехьарча дешара заведенешка деша бахийтар духа кийчбе гIерташ яр. TIаккха юкъера школа цу декхарех сихха ца лоархIаяр бахьан долаш, хIаьта керттерча даькъе, производтоца бувзабенна бола болхлоехи ахархоехи баьнна нах вузашка бахийта кийчбе могаргдоацаш хилар бахьан долаш Советски Iаьдало болхлой факультеташ ехкар. Цига дIаийбора болхлоех бола кхийна нах, юкъерча школе Iомадеш дола дешар а Iомадийя, лакхехьарча дешара заведенешка бохийтар.

Цхьабакъда тIехь-тIехьа уж ца хилча мегаргйолаш а хинна, болхлой факультеташ йоаца дукха ха я. Цу тайшара духхьал вузашка деша баха кагирхой Iомабаь Iац юкъера школа а. Вай мехка оттадаь а да кхоачашдеш а латт берригача кагирхоша юкъера образовани яккхара декхар. Берригача воай кагийча нахага, миллионаш болча кагийча нахагеи мехкарашкеи юкъера школа — итт класс яккхийта гIерт вай. Бакъда, массава а лакхехьарча дешара заведенешкеи юкъерча специальни дешара заведенешкеи чуэцалург мичаб уж. Цудухьа нийса хургдацар юкъера образовани яьккха мел баьнна кагийнахи мехкарийи вузашка деша баха беза аьнна декхар оттадича.

Цхьабакъда хIанз вай школенодесятилетко кхоачашдац кагирхой вахара кийчбара декхар, цо уж кийчбу духхьал вузашка деша баха. Юкъера школа йистейоаккхаш болча кагирхошта а, хIаьта цу тайшара цар дезалашта а, школашкарча педагогически коллективашта а чIоаттIа дег чу ессай, вай юкъера школа лакхехьар дешара заведенеш хьалъюзаргйола нах кийчбе лаьрхIа я, цул тIехьагIа цу наха лакхехьара образовани а эцаргйолаш, аьнна хеташ йола уйла.

Вахаро моццагIе а хьахьекхад, юкъерча школан декхарех йола из тайпа уйла харцахьа хилар. Дуккха каги нахи мехкарийи хьалха а ахацар лакхехьарча дешара заведенешка деша, шоаш юкъера школа йистеяьккха баьлча. ХIаьта тIехьарча шерашка, итт класс йистейоаккхаш бола каги нахи мехкарийи дукхагIа бале а царех кIезигагIа бараш мара вузашка деша ахац. Юкъера школа йистеяьккха баьнна царех дукхагIа бараш, кхийна хилара аттестат хьа а ийце, ваха рца тарбала ца ховш а дIахо а малагIа никъ лаца беза ца ховш а хул.

ХIанз латташ долча хьалашка лакхехьарча дешара заведенешка шера 450 эзар саг хургболаш деша нах дIаэца йиш я вайга, царех дийнахьа дешача отделене — ахаш гаргга. ХIаьта дуккагIа бола каги нах итт шера школе деша а баьгIе, из йистеяьккха байнначул тIехьагIа практически вахарах ца лоархIабеш хул. 1954 шерагара 1957 шерага кхаччалца йолча хана чухь юкъера школа йистеяьккха баьннарех вузашкеи техникумашкеи деша ца болхаш Iийнараш 2,5 миллионал дукхагIа нах бар. Духхьал 1957 цхьан шера юкъера школа йистеяьккха баьннарех вузашкеи техникумашкеи деша ца водаш висар 800 эзарнел совгIа саг вар.

Юкъерча школе хьехача дешара программа вахарах хьда хилар бахьан долаш, производтвох цхьаккха хIама хац цу кагийча нахаи лехкараштеи. Хьаьта общественна а хац вахар низах бизза болча цу нахах пайда дикагIа мишта эцаргба. Юхьера а, дукхагIа бола кагирхойи цар дайи цу саннарча гIулакха раьза боацаш хул. Хьаьта ха дIа ме йода телхе мара кхы тоалуш дац из гIулакх. Из санна долча гIулакха вай цIенхоштта оарцагIдовла деза аьнна хет сона.

Из тайпа гIулакх нийса лархIа йиш я мотташ сона, хIаьта са къамаьлаш хинна дукха новкъостий шек ба хIанз вайцигахьа латташ йола массане а итт класс йоаккхилга вIашагIдоллара система нийса хиларах.

Долче, школашка дешаш а кхетадеш а долча берашта цхьоалагIча классе долча хана денз кер чу бужаргболаш хьехам бе беза, дIахо йодача хана обществона пайдана болча балхаца, кхьахьегамца, социалистически паччахьалкхе дегIайоалаярна хиланза даргдоаца рузкъаш хьадарца царга дакъа лацийтар духьа. Вайцигахьа кулгашца хьегаш дола къа хьаькъалца хьегача къил тоъал эргаш да, хIаьта дIаяхача къаьнача замах юхедиса кхы цхьаькха гIулакх а да, заводашка е колхозашка балха баха ца а безаш, лакхехьарча дешара заведенешка деша дIаэцаргболаш болча цхьаболча кагийча наьха сийде гIерташ. ХIаьта вож юхебисараш — «Нах а хинна дIа ца бахараш» а «хIамах дика кхетам боацараш» а ба. Уж ба производстве баха безараш а. Из ший овлангара денз харцахьа да, хIаьта вай хьехамаи вай уйлаштеи духьала а да.

Юкъера школа йистеяьккха баьннача кагийча нахеи мехкарийи, массаза а, шоашта гIойленагIа бола вахара никъ лоархI лакхехьарча е, кхы ца деше а, юкъерча специальни дешара заведене дешаш дIахо бахар. Итт класс яьккха баьнна цхьаьараш безам боацаш болх фабрикашка, заводашка, колхозашка, совхозашка болх бе, хIаьта царех цхьаьараштА кхыметтел доастама а хет из.

Цу тайшара физически къахьегам сувна санна дегаза хеташ йола, харцахьара уйлаш хул дезалашта юкъе а. Нагахьа санна кIаьнк е йийг во дешаш хуле, даьшен царна гонахьарча нахеи унзара доах бер, нагахьа санна Iа дика ца деше дошо е дото майдилг йоаккхаргьяц Iа, вузе деша вохалургвац, Iаьржа болхло волаш болх бе безаргба хьа, яхаш. Бераш унзардоахаш йола мунда а хиле дIаотт физически къахьегам. Уж тайна уйлаш социалистически обществон къахьегамхой футтарбеш хилар-м аз дувца а дувцац.

Из санна долча, физически къахьегама сий ца деш а вахарах хьда а бола нах вай обществе хьалкхебеш долча гIулакхаца кхы дIахо машар хила йиш йолаш дац. Вай социалистически обществера къахьегам дикалга хьажжа лоархIам бе безаш мабий, мах баларца хамбаь ца Iеш, керттерча хьале вай советски обществос чIоаггIа сийдарца а хамбе беза цун. Кагирхошта хадданза хьехам тела беза, обществонна керттерадар обществон вахар, обществанна пайдане бола къахьегам хиларах, хIана аьлча цо мара Iалашдергдац материальни рузкъаш. Къахьегам — хIара советски сага вахара хиланза даргдоаца хIама да.

Ала дезаш да, тIеххьарча ханнал ца долаш, хинна школаш дошо е дото майдилг а йоаккхаш, йистейоахаш болча наха вузашка деша болхача хана озабезам беш долча хьало гIулакх кхы а халагIча кхоачадеш хилар. Гулакх мишта дар аьлча, шоай берашка майдилг яккхийта безам болча даьша-ноаноша чIоагIа низ бора хьехархошта.

Цул совгIа, кагийнах хьакъоастабара а лакхехьарча дешара заведенешка деша баха дIаязбара а балхаца дукха да харцахьара гIулакхаш. ЛакхехьарчА дешара заведенешка деша дIаийбеча хана конкурсни экзаменаш хуле а, мукIарло де дезаш да, вузе деша дIаязварна экзаменаш дика дIаяларо кхоачам ца беш моттигаш хилар. Укхаза лелар а цу тайшара дай-ноаной, низ ба. Вузашка болхача кагийча наха юкъе хозахета дувцац, цар шоай конкурс чакхъяьннначул тIехьагIа, дай-ноаной конкурс йолалу, хIаьта деррига дер цо ду, яхаш дола къамаьл. Цу гIулакхо цхьатарра йиш хилийтац лакхехьарчеи специальни юкъерчеи дешара заведенешка деша баха.

Вай школера уж деррига кхоачамбоацараш дIа мишта доахардга?

Овлангара денз эргаяккха еза вай тIаккхувш йола тIехье школашка кхетаяра система.

Цу гIулакха керттерадар — лозунг дала деза, деррига бераш пайданеча къахьегаманна, коммунистически общество хьалъеча дакъалацарна кийча хила деза яхаш дола из лозунг, школе деша долхача деррига берашта сийдола гIулакх а хинна дIаотта деза. Хьаьта моллагIа бале а бола фабрикера е колхозера, промышленни предприятера, совхозера, МТС-ера, РТС-ера е учрежденера ,ХIаране шийна беш бола пайдане болх обществос сийдеш болх а ба обществон рузкъаех вахаши пайда ийбеши волча хIара сага хиланза даргдоацаш болх а ба. ХIара саго. коммунистически обществе ше вахаш, из общество хьалъеча а дIахо дегIайоагIача а ше къахьегарца дакъалаца деза. Вай тIехьа тIаккхувш йола тIехье вахара, пайданеча къахьегара кийчъяр, социалистически обществон принципий кIоаргга сий дерцола кхетам кагирхошта балар— из декхар вай школан керттера декхар а хинна дIаотта деза.

Школан декхар да тайп-тайпара дешар Iомадаь, Iилмай лард дика йовзаш, хIаьта цунца цхьана массаза а физически къахьега могаш а бола нах кийчбар, каги нах обществона пайдана хилара, обществона хиланза даргдоацар хьадеш хьинаре дакъалацара уйла чуйоссаеш хьалкхебар да.

Цу хьакъеха малагIа практически гIулакхаш дича пайданегIа хургдар теш?

Сона хетачох, обществона пайдане болча къахьегама юкъе предприятешка, колхозашка и. кх. дI. чу оза беза беррига дешархой, цхьаккха а юкъера а ца воаккхаш, цар ворхI-бархI класс яьккхача городе а, юрта а, болхлой поселке а, школа яьккха баьнна беррига а производстве баха беза, цига ца водаш цхьаккха а виса йиш яц. Из цкъа-дале демократично хургда. хIана аьлча беррига гражданашта цхьатарра йолI бокъонаш хургъя: дайи-ноанойи хьал долаш хиларо, цар дехар царо цхьаккха а мукъавоаккхаргвац хIама хьадеш къахьега дезарах; шозлагIа-дале болхлой классеи колхозни ахархойи турпален традицей гIулакхий уйланца беррига къона нах хьалкхебара геттара дика школа а хуртъя из.

Иштта гIулакхаца, вай школан кхоачамбоацараш дIадахара хила дIаийбара йола бюрократически духьаленаш йохае а еза, бархI шера дийша баьнна кхувш боагIа нах балха дIаийсбара перспективни план оттае СССР Госплана тIадилла а деза.

Из тайна план хIара административни экономически района хьалашка бокъонца лоархIам баь хила еза, кхувш боагIа нах уж бахача балха дIаийсбергболаш.

Цунца уйла е езаш хила мег кхувш боагIа нах бархI шера дийша баьлча духьале йоацаш предприятешка дIаийбергболаш бронь оттареи, техникан кхерамзе геттара чIоагIа а лелаеш, предприятешка духхьала цу гIулакха хьожаяь цеаш хьареи, кхувш боагIача наьха ханагеи цар торонашкеи хьажжаь болх бе моттигаш царна кийчъареи дош.

Яккханза яргйоаца (8 шера деша) школа яьккхачул тIехьагIа производстве болхача къонача наха торо яла еза тайп-тайпара наькъащца профессеш Iомае. Царех цхьа никъ хила мег зIамигача саго е йоIо духхьал производстве професси Iомаелга, дуккагIа долча даькъе лоацача хана йолча курсашкеи бригадни ученичествогеи гIолла, шоллагIа никъ хила мег зIамигача саго е йоIо духхьал цу гIулакха яьча цхьан е шин шерарча профессиональни школе професси Iомаелга. Цу тайнарча школе дешара хани, программани. дешар вIашагIдоллареи дош дикка уйла е а дувца а дезарда.

Хетаргахьа беррига къона нах ца бохийташ, царех цхьа дакъа (безам бараши, эшаш дола гIулакхаш доахкараши) 8 шера дешанза даргдоаца школа яьккхачул тIехьаагIа бахийтача нийсагIа хила мег лакхехьа йийцача а из е кхыйола професси Iомаярца цхьана юкъара дешара дисциплинаш Iомаергйолча а фабрични-заводской ученичествани уж санна йолча юртбоахамани школашка цхьа професси Iомае. Уж тайна школаш дукха ха йоацца вайцига йолаш а яр шоай декхар цар кхоачаш а дир. ВорхI шера дешара ларда тIа хиннача, ворхI шера дийша баьнна кагий нахи мехкарийи дIаийбаьча ФЗУ-и ФЗО-и школашка гIолла чакхбаьлар, цу школашка дешарах балха говзал йоалла а иштта юкъара дешар дийша а болхлой хинна дIаэтта эзараш нах. Уж школаш яьхарех кIезига бац 2—3 шера производстве болх а баь цул тIехьагIа вузашка а баха, уж толамашца йисте а яьха хIанз вай промышленносте, транспорте, гIишлошъеча инженерала болх беш бараш.

Юрташ йолча моттигашка кхувш боагIа нах профессиональни киичбарна пайда эца мегаргбар дешанза даргдоацача бархI шера дешача дуккхача школаех, школа лоаккхараша шоаи безам болла юртбоахаман производствон из е кхы йола массови професси Iомаергйола шера е ах шера йола курсаш цига вIашагI а ехка. Уж тайна курсаш вIашагIйохка мегаргья йоккхача совхозашка, МТС-ашка, РТС-ашка.

Дизза юкъера дешар луш долча шоллагIча даькъе нийсагIа хургда аьнна хеталу производствера тIера а ца бовлаш кагий нахи мехкарийи деша багIар. Хетаргахьа вай производстве хила еза сайран деша (сменни) къонача болхлой школаш. Заводе баьккача берригача кагийча наьхеи мехкарийи, цар безам хуле, торо хургья цу тайнарча школе дешар Iомаде. Хетаргахьа хила еза дикка уйла тIаяхийта вIашагIъелла заочни дешара система, цига дика говзал йолаш оттадаь хила деза дешархой Iомабелга: шерра кепа етта еза лекцешта, езаш йола дешара пособеш, безам баранштА массаза а консультацеш тела еза.

Ца хулийташ дIадаккха деза сайрийна дешара школаша шоай декхар алхха лакхера дешара заведенешка баха кийчо яр мара ца лоархIилга, цу школашка багIарг ма бий вузаш хьалйизара эшачул дуккха а дуккхагIа кагий нах.

Иштта дале, цига дешархошта торо хила еза юкъерча школан дизза юкъера дешар Iомадарал совгIа профессиальни дешар тIа-тIа дикагIа а кIоаргагIа а Iомаде, дизза юкъера юкъара а иштта специальни а дешар дийша бола, дукхагIа говзал йола, кхали маIеи болхлой, колхозникаши колхозницаши вай обществон кхыбола къахьегамхойи кийчбергболаш.

Иштта гIулакхаца, вайцига хьалха санна торо хургья хIанзарча 10-шерарча объеме хIаранена юкъера дешар дийша вала, цхьабакъда хургда хIанз йолча, вахарца дIакъаьстача школага гIолла а доацаш, вай мамогга дегIайоалае а тоае а езача сайран е заочни дешара сете гIолла. Хила мег бархI шера дешара школа яьккхача зIамига саг е йоI деша безам боацаш: саг кIаьдвеннаб е юкъера дешар дийша хиллал хьаькъал дIакхьчадац. Цу зIамигача саго е йоIо цхьа ха йоаккхаргья ца дешаш, болх беш. Цу кагийча наьха дешара юкъе цхьа юкъ йоврга, цхьабакъда царна бахар дайзача цар хьаькъал сомадаргда, шоай дешар язъяь йола предложенеш юкъерча дешара боарам эша а баь цунна меттел ворхI е бархI шера дола дешар дола дара оагIонгахьа эза йоацалга. Шерра яьржача сайранарчеи заочнии школаша торо хулийтаргъя безам мел болчоа юкъереи, цул тIехьагIа лакхереи дешар чакхдаккха.

Вай дицде йиш яц, хIанзарча хана, массава а ворхI шера дийша хила везашехь а дикка дукха кагирхой юкъера дешар дизза чакх ца даккхарал совгIа ворхI класс чакх ца йоаккхаш а хилар. СССР ЦСУ яхачох, тIеххьарча шерашка ворхI класс чакхъйоаккхараш шоллагIча шера багIараш лаьрхIача а, хьалхарча классе чуболхарех хеттаргахьа 80 процент лоархIам болаш мара бац. Из да, вай хIанз а массанега ворхI шера дешийта дезара принцип йизза кхоачашъяь йоацалга.

Сона хет, лакхехьа язъяь халкъа дешара система хувцарах йола предложенеш ворхI шера е бархI шера йолча школе дешийта деза принцип йизза кхоачашъяра гIо деш хургья аьнна.

ХIанзалца вай леладаьча тайпара массава а деша декхарийла веш дизза юкъера дешар юкъе доаладарах аьлча, вай хIанз долча гIулакхашка хьажача из бакъахьа доацаш хургда.

Укхаза хаттар доагIа — мегаргдий хьогI цу предложенех йолча халкъа дешара система тIа деррига дешар даккха е цхьадолча даькъе хIанз йолаш йола юкъера школа, цун балха эшаш дола хувцамаш а даь, йитача бакъахьа я хьогI? Цунах мнени я, цхьайола дукха а йоацаш йизза юкъера политехнически школаш йитача бакъахьа хургъяр яхаш, цхьабакъда царчу къахьегама гIулакхаш хьехареи производительни къахьегаме дакъа лацареи боарам лаккбанза барг боацалга кхетаде деза, хIаьта из школа а яьккха вузе водар шин шера производстве болх баь стаж йолаш а хила веза. Из дош а дика къоаста а даь масса оагIорахьа дийца а дийца цул тIехьагIа цун бакъахьара решени лаха еза.

ЛьалхагIе а хьажа везаш да халкъа дешара кердача системе кIоаргга хьаькъал долча, берашта зIамига долча хана денз дика кхеташ, масала, математиках, музыках, изобразительни искусствох, царна хила еза, къаьстта царна лаьрхIа йола, дIахо лакхерча дешара заведенешка дешара эшаш дола юкъера дешар Iомаде йиш хургйола, юкъера школаш. Из эш вай паччахьалкхенна халкъа юкъе хьахинна таланташ дIахо нийса дегIа а йоалаеш лелае йиш халийта.

Нагахьа санна школаш эргаяха езалга могадоин, из чIоаггIа дIадехаш да вахаро, из болх дIаоахьа оеза лакхерча дешара заведенешка укомплектовани яра эшаш бола контингенташ кийчбелга а дохаргдоацаш. Из де деза хIанз йолча школен дешара порядка тIара кердачун тIа доалача хана мехкарча специальни юкъерчеи лакхерчеи дешара заведенешка вай халкъа боахаман специалисташ кийчбара тIулакха зе дарг доацаш.

Хьагучох цу цхьан порядка тIара кхы йолчун тIа доалача хана (3—4 шу дIадаллалца) цхьа хьадда количество хIанз йолаш йола итт шера йола школаш йита езаргъя. Хеттаргахьа, хIанз йолаш йолча школашкара дикагIа кхеташ бола дешархой хьакъоастабелга могаде а мег, къаьстта кIоаргагIа хьаькъал дола бераш, масала, физика, математика, биологи, черчени и. кх. д. Iомадара тIера дараш къаьсттача школашка гул а дергдолаш. Уж дикагIа кийчбе беза лакхерча заведенешка баха, царех гучадаьннача хьаькъалга а кхетамга а хьажжа.

TIаккха вай лакхерча дешара специальни заведенешка точни а кхыдола а Iилмаш Iомаде дикагIа кийчбаь бола каги нахи мехкарийи дIаэца торо хургъя.

Лакхерча школан хьакъехьа

Юкъерча школан гIулакхага хьожаш санна, теркам тIабахийта хьежача бакъахьа хургда лакхерча дешара системага а. ХIанз вузаш йисте йоахаш бола дукха кагий нах шоай гIулакха практика во йовзаш ба, производстверча балха кхоачам боллаш кийчбенна бац.

ХIанз 17 шу даьлча зIамгача саго а йоIо а итт класс йистте йоаккх. Из йисте маяьккханге институте деша а гIой, 22—23 шу долаш йисте йоаккх из. Фу специалист хул иштта дийшачох?

Школа йисте маяьккхинге лакхерча дешара заведене деша болхаш вай кагирхоша професси мишта хорж а иштта мара дицдалийта йиш яц. Тарлуш да дуккхагIа долча даькъе из хоржилга уйла ца еш деш хилар а. Цудухьа, каст-каста нийслуш да шоаш хержача лакхерча дешара заведене деша баха вIаштIехьа ца даьлча, шоаш хержача тайпара йолчарех из еце а, духхьал лакхера дешар йисте даккхар духьа, моллагIча лакхерча дешара заведене деша баха заявлени яла зIамага саг е йоI кийча хулга.

Лакхер а дешара заведени йисте маяьккханге а, къонача специалистий шоаш Iомаяьча говзалца безам а боацаш, е лакхерча дешара кхыча заведене уж деша болхаш, е шоай специальностах боаца болх цар беш кIезига моттигаш яц. Эггара хьалха из дашха дезаш да школа йисте яьккхачул тIехьагIа, кагирхой хIанз вахара цхьаккха опыт йоацаш хиларца.

Вузашка дуккхача доакъошка специалисташ кийчбар а нийса доацаш леладу.

Юрта боахаман дакъа хьаэцаргда вай. Дукхача капиталистическа мехкашка юртбоахаман вузашка деша багIача хана студенташа юртбоахаман производстве болх бу. TIаккха вайцига студенташ харцаьла кхетабеш моттигаш кIезига яц. Хьаэцал шоай Тимирязова цIерах йола юртбоахаман академи. Цига дукхагIа долча даькъе кхашка а ца Iомалуш, хаьсашка Iомалу. Етт з кхыдола хьайбаш а вахаро дIадеххача тайпара доацаш, боахама тIа а ца Iомадеш, кертерча даькъе макетех довзийташ Iомаду. Берригаш лаьрхIача хIара студентана цхьан сагал совгIа

(DIахододар 3-ча оагIо тIа).

ССКП ЦК Президиуме

Вахарца школен бувзам чIоагIбарахи мехкара халкъа образованен система дIахо тоаярахи

(Юхедисар. Долалур 2-ча оагIо тIа).

нах хила безаш да цу студенташца гIулакх деш. Цунаха оал-кха советски лакхера школа. Аз лерхIачох из нийса дац.

Цудухьа сона каст-каста хоз колхозни кадраша къонабараш безац тхона, кагирхой хIана ухийт оаш тхона яхаш, цкъаза къонача специалистий са га даккха дезаш а хул. Иштта дувцаш хезад сона дуккхача колхозни собранешка, специалистех дола къамаьл мадоладеллсиге а. XIанад из? Из да нах дукхагIа долча даькъе опыт йоацаш хилар. ЙоI е зIамига саг колхозе веча — гIулакха гоннахьа гIолла е юхье да го боахаш хул, хIаьта колхоза председателе боахам дикагIа лелабарна новкъостал де могаш а хилац. Цунах кIезга грамота йола практик, колхоза председатель е бригадир, боахама дукхагIа пайдане ва, теоретически дика кийчвенна вале а, теори практикаца дувза ца ховш волча колхозе венача сагал. XIаьта нагахьа санна из къона специалист юрта боахаман деррига гIулакхаш ше лела а даь, 3—4 шу тIехьагIа дийша ваьнна валаре, тIакхха вай лакхера дешара заведенеш йисте йоахаш бола къона специалисташ кхыча тайпара хетаргбар.

Вай вузашка хIанз производственни практика яц яхар къоабал ца де йиш я. Бакъда, йолаш-м я из. Цхьабакъда чIоагIа во оттаяь я-кха. XIанз санна а йоацаш, кхы а кIоаргагIа Іомае еза производственни практика. XIанз студенташ практике бахача заводе гIолла лелаш хул: цхьанне болх бу, хIаьта 10 15 цунна бIара хьежаш дIаовт, станока дIатIабаха лоархIа а ца беш. Предприятей администраци а кIезга теш практикантех, хIана аьлча студенташ говзал йолаш боацандаь, нагахьа санна царга балха станок елча, производственни мощность, производственни торонаш эшалу. Иштта болча практиканташта раьза йолаш хилац предприятеш.

Шоай профессионални гIулакх бокъонца ховш бола студенташ хила беза. TIакхха уж тайпа студенташ практике бахкар дезаш хургда, хIана аьлча хиланза яргйоаца профессионални, ремеслени, кхаьхьегама говзал хинна ца Іеш, кIоаргагIа ховш а болх овсарле йолашагIа беш а хургба уж, из дале а вож дале а хьадер мишта дикагIа, овсарле йолашагIа хургдолаш болх бе беза болхлошка дIахьобхаргда цар.

Юхера а, лакхерча дешара заведенешка болхлойи колхозникийи бераш кIезига хилар бIарга ца гуш хила йиш яц. Масала, московски вузашка болхлойи колхозникийи бераш 30—40 процент мара дац. Юхедиса бераш — гIулакхерча наьхеи интелигенцени да. Бакъда, из тайпа гIулакх чIоагIа харцахьа да. Балха а ца боахкаш, лакхерча дешара заведенешка сецца деша багIа болхлойи колхозникийи нагахьа саг мара ца хилар аз дувца а дувцац.

Лакхерча дешара система эргаякхха еза, производственна гарга оза а производствада бокъонца ювза а еза из. Лакхерча дешара заведенешка дIайийбе беза вахара опыт а практически балха стаж а йола кагирхой. Юкъера школа эргаякхаро новкъостал дергда из дош нийса къоастаде. Дешарах кхеташ а цунца безам болаш бола а нах дIайийбе беза вузашка. Вузе деша водачун духхьал цхьа безам лаьрхIа Іе йиш яц укхаза, шийга дIаяхийта расходаш йоаргйоацаш, визза пайдане вола производствон хьалхле лелаер хургволаш кийчвенна, гIулакхаш доахкаш, тешам бенна саг хиларах общественни организацеша (профсоюзо, комсомоло) цун балха бу мах а лерхIа беза.

Вай лакхера школа дегIайоалаеш, эггара а хьалха технически яр, эггара дукхагIа сарахьареи заочнии дешар доаржаде деза. ДукхагIа йолча вузашка хьалхара 2—3 шу производстве балха а волаш дешилга бакъахьа хургдолаш да. Деша баха безам болча Іалаьмате дукхача кагирхошта юкъера дага дохарах деша баха гIерташ а боацаш, бокъонца деша безам бола, сабаре а къахьегам безаш а бола нах къоастабе торо лургья цо. Духхьал цул тIехьагIа, кхоалагIча курсера денз оттае мегаргья производстве беча балхах кIирана кхаь дийнахьа мукъавоалийташ йола льготаш. Производственни практика чакхъяккхарна эшача ханагара дIаиккхача вузашка дешаш доаккхача тIеххьарча шин шера студенташ производственни балхах мукъабалийтача бакъахьа хила а мег.

Бокъалдар аьлча сарахьарчеи заочнии лакхерча а юкъерча а специальни дешара кIоаргга уйла е езаш да вай. Обществе пайдане къа а хьегаш, балхара мукъа йолча хана, Іомае безам болчарна искусствон, живописа, музыкан, гуманитарни Іилмай, и. кх. а заведенешка деша дукхагIа торо хургйола хIама де деза. Паччахьалкхено, къаьстта профсоюзаша цу хьакъехьа новкъостал де деза вай обществон къахьегамхошта.

Заводий-вузий болх юхаболабалийтара уйла йоре бакъахьа хетар сона-м. Дiаяхача хана во гIулакхаш динзар цар, цу наькъаца говзал а Іомаяь, дипломаш йолаш мехка халкъа боахаме болх беш кIезига бац инженераш. Царех дукхха-дукхагIа бараш шоай гIулакх дика довзаш бола геттара дика инженераш, специалисташ ба.

Юртбоахаман вузашка дешилга юртбоахаман производстон балхаца дувзаш сезонни принципех оттаделга лертIагIа хила а мегар. Доккхача боахамашка, совхозашка екхача институташка Іомабе беза нах. Цига дешара корпусаш, лаборатореш, практически балха эша боахам хила беза. Е, моллагIа дале а, юртбоахаман вузе боккха нах Іомабарна дика вIаштIехьа баьккха боахам хила беза. Студенташ шоаш хьежа беза хьайбашка, машинашта ремонт е еза цар, машинаш лелае ха деза, хIама дIаде, кхеде, чуэца деза цар.

Университетий, медицински, педагогически, кхыйолча а вузай болх а иштта чIоагIа бувза беза практикаца. Бакъда, цу бувзама формаш чIоаггIа уйла яь хила еза.

Вай лакхерча школан балха юкъе дукха да кхыдола кхоачамбоацараш а: студенташ ца йича ца боала занятеш тIех яьнна дукха йолаш а шоаш деча балхашта ха кIезига йоалаш а ба, йоккха говзал йола дукха специалисташ юкъе бола преподавателаш кIезига дакъа лоацаш ба Іилман балхаца. Общественни Іилмаш Іомаделга а идейно-кхетама болх белга а лоархIам боллаш тоаде деза. Лакхерча дешара система эргаякхар уж кхоачамбоацараш дIадахарна новкъостал деш хила а деза.

Цу наькъа тIалеста чакхдаккха деза юкъерча специальни дешара система эргайоакххилга а.

* * *

Иштта да комсомола XIII-ча съезде аьннача а мехка чухь дикка дукхача наха дийцаи бакъахьа могадаьи долча юкъерча а лакхерча а дешара дешах са кхы тIа а ала безам хиннараш.

Уж-дешаш ЦК-а Пленуме дувцанза даргдоацаш лерхIа тарлургда, хIана аьлча уж миллионаш болча наха дага латт, ерригача обществона дага латт, вай общество материальнии хьакъала-кхетамех хьакъехьа дIахо а дегIайоалаярна геттар боккха лоархIам болаш хургда уж нийса чакхдахар.

ЦК-а Пленуме дийцачул тIехьагIа, дерригача халкъага уж дешаш довзийтарна, дувцийтарна йоаггIаш йола тезисаш оттаяр пайдане долаш лархIа, хIаьта цул тIехьагIа СССР-а Лакхехьарча Совета сесси а гулъяь, мехкарча халкъа дешара дешаш цига а дувцеи уж къоастадара юкъара лини белгалъяккхеи тарлургда. Цхьабакъда, юкъера а лакхерча а школах хьадда дола соцамаш юххера а союзни республикай Лакхехьарча Советий сессешка тIаэцардолаш де деза из, хIана аьлча хIара республике дешара системах дола дош союзни республикай Лакхехьарча Советий компетенцена юкъе дода.

Ше мадарра къоастадаь белгалдакхха деза цхьа хIама—мехка чухь халкъа дешара деррига гIулакх тоаделга тIагIертта вахаро дIадехаш хилар.

Н. ХРУЩЕВ.

Студенташа совхоза болхлошта новкъостал ду

ЧIоагIа новкъостал ду Наьсарен зооветтехникума хьалхарча курсерча студенташа Плиевски отделенен болхлошта. Болх бе дIаболабелча денз отделенен масса а йолча участкашка (йол хьокхаш, баьцадаараш чуэцаш, силос кийчъеш) дIабекъа а бенна, сихха болх бе болабелар уж. XIара дийнахьа 120—150 процент норма кхоачашъю цар.

Дикача балхаца белгалбаьннаб Мамедов, Атарова, Хаменская, Малюков, кхыбараш а.

ХАМАТХАНОВ Б.

Дукхагiа хилийта баьцадаараш

Ачхой-Мартановски района Лермонтова цIерахча совхоза йиълагIча отделенера огородникаш сихбенна баьцадаараш чуэцаш боахк.

«Горпищеторга» хIанзалехьа а дIаеннай цар эзар гаргга центнер баьцадаарий, царех 367 центнер помидорий а, 48 центнер хохий а йолаш.

XIанз цу отделенера огородникаш чуийна кхачаи свекла чуэцаш ба.

Белгалбаьнна болх бу баьцаадараш чуэцача Мальсагова КIужаласи Икаева Зуласи, иштта кхычар а. Царна нийсса болх беш хьавоагIа грузчик вола Апаев Ахьмад а. XIара денна 150—180 процент кхоачашъю цар норма.

Барттайна болх дIабахьарца доккхий толамаш доах цар шоаш болх беча участкашка. Барт хилар бахьан долаш хьалхахача капусташи нарсаши паччахьалкхенна ханал хьалха дIаенна баьннаб уж.

Р. МУХТАРОВ.

Строителаша 1200 предложени яьй

Кхерамах лоравалара а промышленни санитарни а техникан шин бетта общественни смотр хилар стройкашкеи строительни материалий промышленноста предприятешкеи.

200 гаргга смотрови комисси яьяр. 1000 совгIа производствон дикагIа бола болхлой, инженерно-технически болхлой бар смотра юкъе дакъа лоацаш.

Строителий къахьегам тоабара лаьрхIа шин бетта 1200 предложени юкъе ера. Строительствони строительни материалий предприятейи управленен болхлоша 449 предложении «Грознефтезаводстрой» № 12 йолча треста управленен болхлоша 309 предложении йир.

Смотра деношка нов. Морозовси, электромонтера нов. Ломакинеи токара нов. Зверякинеи, бетонщика нов. Нартовси, кхычар а 2—3 предложени юкъе ера.

С. КЕРИМОВ.

Ташахманов Маха — комсомольско-кагирхой звенон звеньевой

Укх шера бIаьсти Веденски районе Белгатой юрта кагирхой собрани йолаш дукхагIа болча кагийча наха а маьхкараша а йоахар:

—Маха, хьо хила веза хIаьжкIаш лелаеча звенон звеньевой. Юрта боахама болх баь опыт йолаш ма вий хьо.

Маха чIоагIа юхагIерташ вар шийна из болх булургбац яхаш. Цхьабакъда юртара кагирхой шийца геттара тIагIертачул а комсомола райкома секретаро Юнусов Махьмадеи инструкторо Гиреев Іабдулеи могадаьчул а тIехьагIа Ташахманов Маха керте эттар комсомольско-кагирхой хьажкIаш лелаеча звенона. Иштта доладелар дукха халонаш йола деношш.

«Комсомольско - кагирхой звено», аьнна шIи яле а, — яхаш уйла йора Махас, — комсомольцаш-м мичаб кхо саг воацар. Хьанца бергба аз ер болх?» Парторганизацен секретарага Хожалиев Ахьмадага дIахайтар Махас шийна дага лаьтта шеко. Шаккъе а вIаши дагаваьлча цар лаьрхIар нахаца къамаьл а деш, цу гIулакхах нах дIакхетабе аьнна. TIакхха гучабайлар цу звенон юкъе баха а из гIулакх хьаллаца а кийча бола кагирхой. Уж бар: Алхазова Аминат, Ибахаева Шолу, Шахбулатова Куржан, Ташахманов Абдул-Халим, кхыбараш а. Доккха гIо дир Махийна юртарча школан къонача хьехархочо комсомольца Вагапов Іаьлас. Каст-кастта воагIар из къона хьалхле лелаеш вола Зандакоев Адам а. Каст-каста наьна меттала беседаш ю цо ший юртахошта. Цо наха юкъе лелабеча балхах керттера моттиг лоацаш я совхоза болхлой къахьегама гIулакхах йола тема.

ВЛКСМ МагIалбика ГК секретара Зрянина «Кагирхой кийчлу комсомола 40 шу дизарга» яхача статья тIа язду районерча комсомольцаша комсомола 40 шу дизара сийна лелабеча дикача балхах, доахача доккхача толамех.

Къонача нефтяникаша, язду статья тIа. нефтепродукташ йоаяра духьал къовсам а лелабеш паччахьалкхенна 1000 тонн мехкдаьтта кходаьд. Города комсомольски калилка чу хьаIайнад 310 эзар сом.

Дика толамаш даьхад юртбоахаме къахьегаш болча кагирхошца а. Комсомольски организацеша вIашатIехьа йола комсомольско-кагирхой агрегаташ «Кавказ» яхача колхозеи, «Ингушский» совхозеи дика къахьегаш я.

«Ингушский» совхоза кхоалагIча отделенен къона доярка Галаева Зина ше леладеча доахах хIара Іаттагара 2300 литр совгIа шура яькхха яьннай. ВЛКСМ ЦК «Лучшая доярка» яха значок а яннай цунна.

Иштта къахьегаш ба МагIалбика районера комсомольцаши кагирхойи на болхлой болча журналаш, газеташ дахьаш. Кагирхошта цо газет дешар, керда хоамаш дувцар, дунен халкъашта юкъерча гIулакхех беседаш йора.

— Хала дар тхона хьалхагIа, — йоах Махас,— цхьабакъда тIехьагIо тха гIулакхаш урагIдоладелар.

Из бакъ а да. Цар баьча балха толамаш хIанз дика хоалуш да. Цар делаяь хьажкIаш Веденски районе эггара дикагIа хьийкъай.

— Тха звенос декхар тIаийцад шийна, — йоах Ташахманов Махас,—хIара тектара тIара 20 центнер хьажкIаш яха, аьнна. Тхоай дош оаха толаме кхоачаш а дергда.

Кхашкара болх баь Іеш бацар кагирхой. Цхьан минута бицлацар царна шоай салоIам а. Саррахьа болх йистебаьннаучул тIехьагIа Маха ший юша Рукъети, гаргарнах Беталгиреева Кабирати Нашаева Месии ийце клубе художественни самодеятельностен кружокашта даькъа лаца водар из.

XIаьта комсомольски организаци а яц хIанз бIаьсти санна зIамига. Цу хана хиннача 3 саг меттел хIанз цунна юкъе 13 комсомолец ва. Районни спортивни яхьашца даькъа лоацаш Белгатой юртарча кагирхоша шоллагIа моттит яькхар.

Дика волавеннав Ташахманов Маха. Дiахойдача хана а цун гIулакхаш тIехь-тIехьагIа тоадаларга хьожаргда вай.

А. ЕСИМБАЕВ.

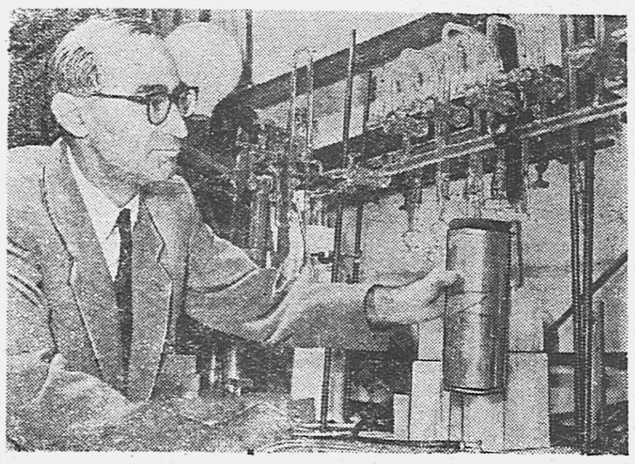

Атомни энерги химически промышленносте юкъеяхьара тохкамаш

Л. Я. Карпова цIерах йолча Іилма-тохкама физико-химически институте тохкамаш деш да атомни энерги химически промышленностена юкъеяхьарна. Ховш да, радиоактивни излучени уж зIанарш тIахьокхаш йолча хIаманна юкъе эшшаш йолл химически реакцеш хилийтарал совгIа, пайда боацаш йов йиш йолаш а, хIаьта зене дола химически хувцамаш де йиш йолаш а йолга. Мишта вIаштIехьадоаккхаргда радиоактизни излучени еррига а пайдане хургйола гIулакх?

Из декхар кхоачашдара наькъех цаI хила йиш я химически Іилмай докторо Х. С. Багдасарьянен химически Іилмай кандидато В. А. Кронгаузен хьайийлача явленех пайда эцар. Цар гучадаькхад, цхьан веществос чуйца радиоактивни излученен энерги кхыча веществога дIаяла а, хIаьта цун чу эшшаш йола химически реакцеш хилийта а йиш йолаш йолга.

СУРТА ТIА: шен В. А. Кронгаузен гучаяькхача явленен аргIан опыт еш воал Х. С. Багдасарьян.

С. Преображенскен сурт. **ТАСС фотохроника.**

"Ленинское знамя„ яхача газета оагIонашка гIолла

МагIалбика города «Ленинское знамя» яхача газета тIа дукха ха йоаццаш язтъяь дика а сакъердаме а ССКП МагIалбика ГК инструктора М. Бузуркиева корреспонденци яр. Корреспонденцен автора яздаьдар «Ингушский» совхоза агитаторий дикача балхах.

— «Ингушский» совхоза йиълагIча отделене Коригова Диба ца йовзаш саг ваш, — йоах автора. Диба Долакоарча библиотекан заведующи хинна ца Іеш, юрта агитатор а я, цудухьа дукхха хIамаш хетт цунга юртарча боккхийча наха а кагий бараша а. МоллагIча хатта-ра доаггIача тайпара дизза жоп а лу Дибас.

МоллагIа а мероприяти юрта йолайича, хьалхарча мугIаре хул Коригова. XIара денна къона агитатор бIаргаго йиш я къахьегамхошца беседаш еш, царна газеташ дешаш. Тайп-тайпара хул цун беседайи читкайи темаш.

Цул совгIа Дибас боккха болх лелабу «Къахьегама листоки», «Молнии» арахецача гIо цеш а.

ЧIоагIа теркам беш лелабу цо кхалнаха юкъера болх а. Дешара шу долалуш кхалнахаца беседа йир цо бераш деша ахийтара темах лаьца.

Иштта дика массане а сий деш ва цу отделенера комсомольций хьалхле лелаеш вола Зандакоев Адам а. Каст-каста наьна меттала беседаш ю цо ший юртахошта. Цо наха юкъе лелабеча балхах керттера моттиг лоацаш я совхоза болхлой къахьегама гIулакхах йола тема.

ВЛКСМ МагIалбика ГК секретара Зрянина «Кагирхой кийчлу комсомола 40 шу дизарга» яхача статья тIа язду районерча комсомольцаша комсомола 40 шу дизара сийна лелабеча дикача балхах, доахача доккхача толамех.

Къонача нефтяникаша, язду статья тIа. нефтепродукташ йоаяра духьал къовсам а лелабеш паччахьалкхенна 1000 тонн мехкдаьтта кходаьд. Города комсомольски калилка чу хьаIайнад 310 эзар сом.

Дика толамаш даьхад юртбоахаме къахьегаш болча кагирхошца а. Комсомольски организацеша вIашатIехьа йола комсомольско-кагирхой агрегаташ «Кавказ» яхача колхозеи, «Ингушский» совхозеи дика къахьегаш я.

«Ингушский» совхоза кхоалагIча отделенен къона доярка Галаева Зина ше леладеча доахах хIара Іаттагара 2300 литр совгIа шура яькхха яьннай. ВЛКСМ ЦК «Лучшая доярка» яха значок а яннай цунна.

Иштта къахьегаш ба МагIалбика районера комсомольцаши кагирхойи

Бахача наха эшаш йола гIишлоний материалаш кхы а дукхагIа хургйолаш

НГIАССР-а моттигерча промышленноста Министерствон Грозненски кирпични завода коллектив хIанз шоай беррига низ тIабахийта болх беш я. Заводо валовой продукци арахецара бархIа бетта йола план 123,9 процент кхоачашъяьй, къахьегама овсарле 104,8 процент, 85000 сома нахопленеш яьй. Бахача наха гIишлош хьалъяра 2385 эзар етта кирпишки, 391 эзар тховна тIа юлла кирпишки еннай. Уях шера дахача шера цу хана хиннначул 420 эзар етта кирпишки 157 тховна тIа юлла кирпишки дукхагIа я.

Завода директора нов. Пашинян йохачох, 1958-ча шера валовой продукци арахецара план 5-ча декабре кхоачашъе езаш хиннача, хIанз 7-ча ноябре кхоачашъергья, цул совгIа ер шу йистедаллалца дIайодача хана, Киргизереи Казахстанереи шоай мехка баха цIабаьхкача наха чIоагIа эшаш йола етта кирпишки тхов тIа юлла кирпишки планал дукхха совгIа лургья.

Предприятен коллектива хов мел чIоагIа эшаш я гIишлонаш ю материалаш. Цудухьа, социалистически яхье а бувлаш доккхий толамаш даьхад цар. Масала, формовщик вола нов. Д. И. Жижин шера йола план 1-ча сентябре кхоачаш а яь, хIанз 1959 шера йолча планах болх беш ва, хIара дийнахьа йола норма 140-150 процент кхоачаш а еш. Ше дика болх барал совгIа ший балха опыт кхыбIча къонача болхлошта дIайовзийт Жижина. Иштта дика болх беш ва топшар дIакхухьа Албогачиев а, садчица Леонова А. Я. нов. Албогачиеван ший мехка ваха цIевеча дика квартира елар цул совгIа хIанз завода коллективо чIоагIа новкъостал ду цунна.

XIанз НГIАССР-а моттигерча промышленноста Министерствос из завод чIоагIа лоархIам болаш йолга а ховш цунна реконструкци еш латт.

Дукха гIишлоний материалаш эш завод тоаеш, 300—500 кубометр хьу, 150 тонн цемент, доккха сортовой аьшк, кхыйола материалаш а. «Чечингстрой» яхача тресто из болх бу диъ шу дIадаьннад, цхьабакъда йистеяла хIанз а дага яц из. Цар бехках йола ца луш латт котельни, сушилка, подстанци. Цу гIулакха оарцагIа бала дехарийла ба «Чечингстроя» кулгалхой.

Б. НОВОСЕЛЬСКИЙ.

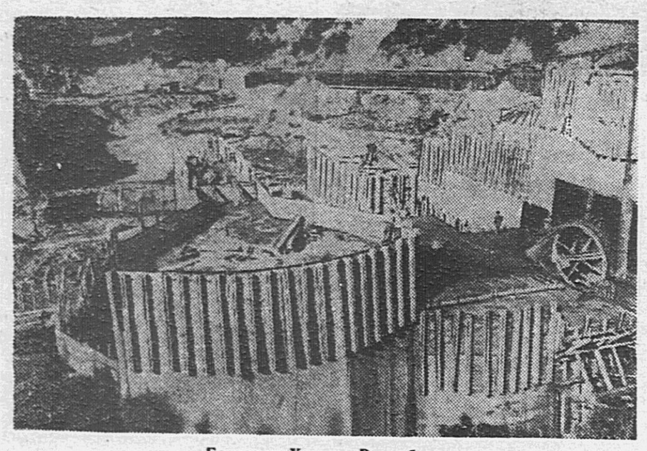

Болгарен Халкъа Республика

Ихтимански околе хьалъеш латт «Тополица» яха водохранилище. Цун дIоэхал 12 километр да, 140 миллион кубометр хий хошаргда цу чу. Водохранилище хьалъяро йиш хулийтаргъя 400 эзар декар лаьтта хий дежка (декар гектара 1/10 дакъа).

Сурта тIа: хьалъеш латта водохранилище.

Болгарски телеграфни агентствон сурт.

Дентара-денга халагIа хулар царна даа хIама Іалашде. Цхьабакъда салларашца чIоагIа дукхадезаденнача Севастьянова Надяси, Кузин Коляси, Монашенко Валяси, Дрюков Толяси, кхыбарашеи безаме дора из гIулакх. Севастьянова Надяс иштта яздора ший дневника тIа: «Бурилгаш е кийчденнача хана салларашца хьалха дIа мел яхача ханачул кхоза дукхагIа дуъ комарий гIанаш».

Юххера хьатIаэттар салларашца бурилгаш ю ха. Бераш чIоагIа тамаш еш бIарахьежар халла мара бIаргагуш доацача диткъача чиллан таьпца шоашта гонахьа бурилгаш еча нIанашта. Эггара лоархIамегIа дар лоа санна кIай йола салларий бурилгаш дIаяхьийта кийчъяь ди. Царех 82 килограмм хилар!

— Ой, ма тамаш я из! — йоахар цецдаьннача бераша, — 20 грамм мара йоацача фух иззал чилла!

Геттара гIаддахадар бераш цар дIабеннача чиллах дукхагIа дола дакъа цхьоалагIча сортах дIаэцарах. Берашта 2500 сом ахча делар. хIаьта салларашца леладе а Іомаделар уж. Из говзал царна дикка накъаяргья дешара а цул тIехьагIа болх беча хана а.

Дешархошта чIоагIа дезаделар сакъердаме дола из гIулакх. XIанзчул тIехьагIа хадданза салларашца леладе чIоагIо яьй цар.

М. ФРОЛОВ,
Нестеровски юкъерча школан завуч.

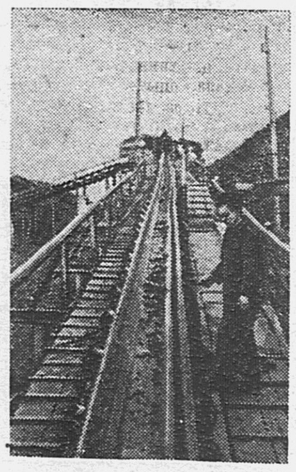

Магадански область. «Красноармейски» приска «Ичувеем» цIи йолча заполярни лоаман участко дошув даккхара шера план кхоачашъяьй. TIехдика болх барах цун коллектива профсоюза Магадански обкомеи горни управленени дIа-юха тела ЦIе байракх еннай, хIаьта ахчанца премии а еннай.

СУРТА ТIА: «Ичувеем» яхача участка горни мастер Геннадий Алексеевич Мисюра дошув доалла гIум юлача прибора керттерча транспортера тIа латт.

НГIАССР-а колхозаши совхозаши хьайбай продукташ кийчъяра а йохкара а шера йоагIа план кхоачашъярах йола 1958 шера 20-ча сентябрера

СВОДКА

Районий цIераш	Дулх	Шуга	Фуаш	Районий цIераш	Дулх	Шуга	Фуаш
Саясановски	143	47	145	Гудермесски	53	75	86
Ножай-Юртовски	96	113	110	Шалински	51	73	70
Первомайски	90	59	90	г. Грозни	44	93	—
Шелковской	79	88	118	г. МагIалбик	42	61	63
Наурски	75	85	93	Советски	32	78	77
Сунженски	71	75	113	Надтеречни	31	85	36
Каргалински	70	71	128	Назрановски	27	42	13
Грозненски	69	86	90	Ачхой-Мартановски	25	86	47
Веденски	66	82	110	Курчалоевски	25	52	75
Урус-Мартановски	56	80	76				

Сентябра хьалхарча декадаца нийсдича шоллагIча декадах паччахьалкхенна дулх дIадалар чIоаггIа лохденнад. Нн. Тарамови Кулбужеви директораш болча «Лермонтовскии», «Ингушскии» совхозаша а Курчалоевски района колхозаша а сентябрь бутт болабелча денз заготовительни пунктташка цхьаккха центнер дулх дIаденнадац.

Дукха гIад бугаш дац дахача декадах шура яккхар а. Нн. Иноземцови Мусиенкои директораш болча Урус-Мартановски района совхозаша нн. Костюки Мальсагови директораш болча «Назрановскии», «Октябра 40 шу» яхача совхозаша, «Лермонтовскии» совхоза, иштта Каргалински, Грозненски районаша паччахьалкхенна шура дIаялар чIоагIа лаьгIдаьд.

Укх тIехьарча хана кхоачам боацаш да фуаш кийчдар а.

Республикан колхозаши совхозаши Октября 41 шу дузара сийна дулхи, шуреи, фуаши дIадалара шера йоагIа план кхоачаш а еш накъагIолга вIаштIехьа даккха деза.

Нохч-ГIалгIай АССР-а колхозашка а совхозащка а гIолла баьций даараш кийчдара йола 1958 шера 20-ча сентябрера

СВОДКА

Районий цIераш	Шера йоагIа план кхоачашъяра процент	Районий цIераш	Шера йоагIа план кхоачашъяр а процент
Ачхой-Мартановски	131	г. Грозни	71
Грозненски	125	Урус-Мартановски	64
Сунженски	107	Шалински	59
Надтеречни	106	Каргалински	57
Наурски	95	Назрановски	43
Гудермесски	81	г. МалгIабик	29
Шелковской	79		

Сунженски районера колхозаш паччахьалкхенга планал тIех баьца даараш дохкаш я. дIадахача пхе дийнахьа, 1592 тонн баьца даараш дIачуделар цар заготовительни пунктташкеи торговлен организацешкеи.

Грозненски, Сунженски, Ачхой-Мартановски районел совгIа Надтеречни районо а кхоачашъяьй баьца даараш кийчдара шера йоагIа план. XIаьта, республике цхьайола районаш я баьца даараш чуэцеи уж паччахьалкхенна дIадалеи сагота йоацаш. Из дика гу сводка тIара.

Колхозашкеи совхозашкеи баьца даарех шера йоагIа план 1-ча октябре йистеяккха маэшша торонаш я.

Дика организатор

Увайс Межидов, ше Казахстанера цIавеча, Грозненски районе «Советская Россия» яхача колхозе ваха хайра. Колхоза правленес из хьожавир нов. Кучма керте латтача бригаде болх бе. Дукха ха ялалехьа, болх дика беш, хIамах дика кхеташ хилар бахьан додаш, из оттавир кхашка болх беча 1-ча бригадан бригадиралла.

Межидовс болх хьаэцача хана бригадан доалахьа ворда, хоамат, царцара хIамаш, инвентарь — цхьаккха мегаргйолаш хIама яцар. Эггара хьалха Межидовс собрани йир. Бригадан коллективо оттадир бригадера балхаш леладе еза хIамаш болхлоша шоаш вIаштIехьа йоахаргйолаш. Бригаде болх беча 35 сага юкъе цхьацца говзалаш йоахкаш иттех саг нийсвелар. Къаьстта дика хIама ховш ва аьшка лхьар С. Солтамурадов. Цхьабакъда цхьан цхьара вордаш тоае вIаштIехьа далацар. Парторганизацен секретараца нов. Дагаевца дага а ваьнна, ши-кхо ди далалеха С. Измаиловца Джабраилови, Можаеви, иштта кхы боккхий нах а теха вордаш тоае болх дIаболабалийтар Межидовс. Цар ханнахьа тоаяь йистеяькхар 17 ворда.

Ялт дIадувча хана къахьегамхой хьинар тIехдаькхха дIаболабир шоай болх. 5—6 дийнахьа дIадийна даьлар хьажкIаши, гидуаргаши, кеми, борци, и. кх. ялат а. Ахьки хий дехкаш, культиваци еш, оасар деш шоаш дIадийнача ялата гIулакх дир болхлоша. Болх барга хьежжа ялат а кхаьчар.

XIара гектера тIера 20—25 центнер жа бола ялат даьлар; 400 гектар хьажкIий кхайтIара, мошача доакъара лаьрхIа йийнача 40 центнери ялата лаьрхIа йийнача 60 центнер ялати даькхар хIара гектара тIара. XIанз укх сентябрьски деношка баьча балха доагIа ялат чуэцаш ба къахьегамхой. Царна юкъе ва Солтамурадов Саид-Эли а. Цунна ше даьхача трудоденоех 2070 килограмм кIа доагIа.

А. КУИМОВ.

Салларашца дукхадезаденнад дешархошта

Чакхдоалаш латтар дешара шу. 4 класса дешархоша каст-каста хьоахадора хьатIадоагIаш латта ахка, дикагIча тайпара салоIаргдола планаш вIашагIьехкар. Ахкан каникулаш хьатIакхачалехьа хьехархочо Калачева Анна Филимоновнас хаьттар берашка:

—Бераш! Чилла мишта боаккх хой шоана?

— Чилла мишта боаккхеи? Хац тхона-м, — аьлар бераша.

— Салларашца чилла боалла бурилгаш мишта ю бIаргадайнадий шоана?

Хьехархочо дувцачох ца кхеташ, бераш йист хилацар. Анна Филимоновнас дIахохьора ший къамаьл:

— Чилла боаха нIаний-салларашца леладича вай школе. Царех хьабаьнна чилла паччахьалкхенна дIалургба вай. Аьхки мукъа ха шортта а я, хIаьта даьри мишта ду а ховргда шоана.

Бераша тIанийцар хьехархочун предложени. Кастта салларашца леладеча Сунженски межрайонни конторера салларий фу дера школе. Цхьан классе Іоттадир из зIамигача истола тIа.

— Тамаш я-кх цунах хIама хуле а, — аьнна шекьяьлар Севастьянова Надя низткъа мара колуш доацача нIанашта ше бIарахьежача. — Ужаш-м зIамига ма дий, царех кулг дIатоха а кхераме долаш.

Пионераш болабелар из гIулакх чакхдаккха. Іуйрийна денз сарралца нIанашка хьожаш хулар уж, шоай аргIах хьа а ухаш. Низ боацаш хинна зIамита салларашца чехкка дегIаухаш дар. Сутара дуар цар комарий гIанаш.

Деношш дIаухар чехка. Бераш сагота хьежаш дар салларашца бурилгаш е долалургдолча ханага. Цхьабакъда уж сихденна сомлуш, дегIаухаш дар, хIаьта бурилгаш елга царна вIалла дага дац аьнна а хеталора. Хьалхарча деношка уж цхьан истола тIа хиннадале тIехьагIа царна тоъацар диъ истол а- Цар гIанаш дуача хана цIагIа, догIа делхача хана санна, тата хулар.

Магадански область. «Красноармейски» приска «Ичувеем» цIи йолча заполярни лоаман участко дошув даккхара шера план кхоачашъяьй. TIехдика болх барах цун коллектива профсоюза Магадански обкомеи горни управленени дIа-юха тела ЦIе байракх еннай, хIаьта ахчанца премии а еннай.

СУРТА ТIА: «Ичувеем» яхача участка горни мастер Геннадий Алексеевич Мисюра дошув доалла гIум юлача прибора керттерча транспортера тIа латт.

Доазол дехьара

США-н политика духхьал тIемга вугаш я

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Официальни гIозараша гуччахьа хьал а хьеш, американски печата тIа язду, Китайна духьалара ший тIема авантюра соцае йиш йоацаш яц США. хIана аьлча тайваньски марионеткашта из соцаяр ца дезандаь. Цул совгIа, лаккхеха латтача американски тIема хьалхле лелаерий а чанкайшистоки тIема гIулакхерчар а совещани хиннача Тайбаера «Нью Йорк геральд трибюна» корреспондента Бриггса чIоагIъеш дувц. Чан Кай-ши кхыметтел ший американски даьша континентальни Китайна бомбардировка е «пурам» даккха гIерт яхаш.

Шоай чанкайшистски марионеткашта тIа а хьежабеш Вашингтоне пайда ийбу халкъа Китайна духьал керда кхерам тIа-тассарна. Материкови Китайна бомбаш етта чанкайшисташта США-е мукъа лургба яха американски хоамаш пресс-конференце бакъдир укх деношка паччахьалкхен депортамента викала.

Китаян форда бердий йистошка лелаю ший агрессивни политика США-е дIахо а сихьярна гуччахьа еча кийчона жоп луш американски паччахьалкхено КНР духьал яьккха кхерамера авантюра хьалхеха а американски печата тIа дIа ца йовзийташ Iеш бац кхетам бола нах. «Нью-Йорк геральд трибюн» яхача газета вовзаш волча обозревателе У. Липпмана. Тайвана районера гIулакх доашхаш кIийлен чу доалла моттигера чанкайшистски эскара кхоалагIа дакъа Цзиньмыньдаои Мацзудаои яхача остравашкара арадаккха яхаш, цу островаш тIара чанкайшистски эскараш арадахара тIахьех.

США чанкайшисташ хьаллацанза «яргьяц» яхача агрессивни политикана тIехьабарашта жоп луш. У. Липпмана язду: «Дунен доккхагIа долча даькъа тIа вай Чан Кайшицара союз лерхI США политически а моральни а мела хилара зулмане гIулакх», яхаш.

«Нью-Йорк таймс» яхача газето газета ах оагIув а лоацаш «Iалаьмате чехка конгресса сесси гулье, г-н президент», аьнна керте а яздаь дола вовзаш волча публициста Джеймс Уорберга письмо кепа техад.

Уорберга из дешаргдарашка йоах кулг а яздий, Белый доме дахьийта.

«Китайски граждански конфликта юкъе дакъа доацача хIаштдолча оагIонгахьара сихвенна хIама дар бахьан долаш хьаштдолча минота вIалла хьаькъалца боаца а ше хIалак ерг олаш бола а тIом банза яргйоацача хьал тIа эттай США — йоах письмо тIа. — Из хьал ла йиш йоацаш лерхI оаха».

Авторо белгал доаккх, кертерча союзникий политикаца «хаьда йола» политика дIахохьош я США, мехкий блокашта юкъе ца йолхача ерригача паччахьалкхений а общественноста а уйланца къасташ а я яхаш.

Доккхий хувцамаш хулача итт шера вай политика эрга а меттахьа а ца йолаш лаьттар. 10 шу хьалхагIа мела, тIемо наз боха баь, къийбенна мохк хинна Китай дика вIаштIехьа яьккха, низбола дерригача дунен тIа бахача наьха диьлагIа дакъа нах болаш йола паччахьалкхе а хинна дIаэттай хIанз.— яхаш язду Уорберга.

«Китайский халкъа Республикаца машарера дош къоастаде йиш хулийтаргIоаца «гIулакх американски правительствос ледадеш хилар белла а доаккхаш, Уоргберга дIахо язду: «Хiанз йола вай политика дIахо а яхьаро кIезга е вIалла а бокъонца бола союзникаш хургбоацача тIемага США йига тарлургда. е хьашдолча дийнахьа ВIашагIкхийтта Штаташ маца йисте баргба ца ховча тIема юкъе эза хила тарлурцдолча хьала тIа отторгья цо США...

Китаян хьакъехьа йола вай ерига политика а китайски граждански конфликта юкъе вай лоацача даькъаца дувзаденна дола деррига дешаш а конгрессе оахоша хержа бола викалаш хоржаргболаш дIаденар хьадеха бокъо йолаш лерхI оаха охоаш».

Эйзенхауэра правительствон гьнарча Малхбоалерча авантюристически политикана критика еш цхьана йола заявлени араяьккхай Д. Кларки Г. Хэмфирии яхача сенатораша.

Сенатора У. Морзе (демократически парти, штат Орегон) канадски радиовещательни корпоращен радиопрограмме ше къамаьл деш аьлар, гоа ца еш конгресса къаьстта йола сесси гулъяр хьадийхад ше, аьнна.

Куэмоян (Цзеньмыньдао) хьакъехьа дола гIулакхаш президента Эзенхауэра леладу конституци телха а деш, ший бокъонел тIех а вувлаш. Нагахьа санна Цзыньмыньдао хьакъехьа Чан Кай-ши хьаллоацилга США-е дIахо хьой, тIаккха Формозски (Тайваньски Ред.) проливе агрессор хиларах тарра вий кхайкоргья исторрес США-ана».

Китайски Халкъа Республика

Итташ эзараш болча Пекинерча бахархоша Тайвански проливе латтача хьалах КНР Паччахьалкхен совето премьера Чжоу-Энь-Лае яь заявлени могаеш митинги демонстрации йир.

Сурта тIа: митинга доакъашхоша лозунгаш кхайкаду.

Сурт На И Синьхуа агентство.
ТАСС фотохроника.

Ракетни герзанна Итале базаш яхкара хьакъехьа керда вIашагI белла барт

РИМ, 25 сентябре, (ТАСС). «Коламбиа бродкастинг систем» яхача американски радиовещательни компане баьча хоамах гуш да, итальянски правительствос герзаш делга дIахо сихдара наькъа тIа гIолла керда гIа баькка хилар. Цо «духхьал» США-а баст баьб «Юпитер» яхача тайпах йолча юкъерча радиусага кхача низ болаш йолча ракеташта итальяски лаьтта керда базаш яхка, аьнна.

Цу тайппара хоаи бу радиовещательни компанес, уж ракеташ Iочаеш итальянски тIемеи Iилмани специалисташта хIанз США-е хьехаш хиларах а.

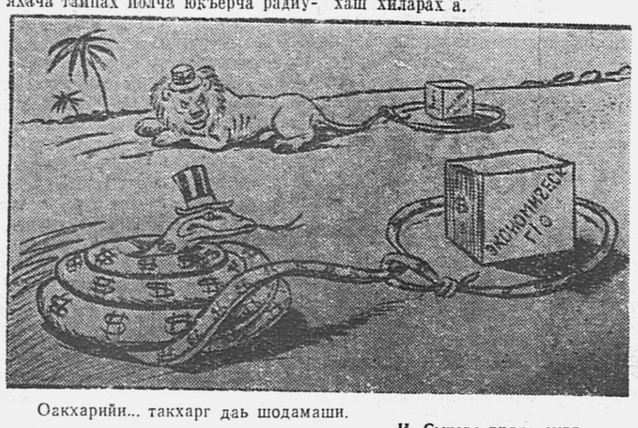

Оакхарийи... такхарг даь шодамаши.

И. Сычевс дилла сурт
ТАСС фотохроника.

Мишта гIо ду школашта?

Вайна массанена а ховш да укх дIадахача шера вай Нохч-ГIалгIай республика юхаметтаоттаярца дувзаденна мелла чIоагIа балхаш де дезаш хиннад. Цу берригача балха лоархIамера дакъа дар берашка дешийта болх ший хила беззача тайпара дIаоттабелга а.

Из болх чакхбаккхарна школай кулгалхошта а хьехархой коллективашта а чIоагIа гIо эшар дешара отделашкареи, хьехархой хьехара говзал лакхъеш йолча институтагареи. Къаьстта гIо эшаш бар наьна моттт хьехаш бола хьехархой, хIана аьлча нохчий школашка кхоачам болаш учебникаш дацар, хIаьта гIалгIай школашка вIалла а дацар учебникаш. Иштта доацаш дар методически пособеш. ХIаьта хьехархой шоаш кхоачам болаш дийша а хьехара говзал йолаш а бацар.

Мелла гIо хилар-хьогI школен кулгалхошта а хьехархой коллективашта а дешара отделашкареи хьехархой хьехара говзал лакхъеш йолча институтагареи? Геттара кIезига хилар.

Института директор йола Карагодина диззача дешара шера цхьан Шаьла районе мара юртарча школе хиннаяц. Цу школашка болх мишта лаьттаб хац. Мишта ховргда из цунна ше школашка а ца хилча е школашка а хинна цIабаьхкача ший болхлошка ла а ца дийгIача. Института болхлой шоаш районе бахча шоашта де тарлуш дола гIо а лийя, институт оарцагIъяла езаш дола гIулакхаш дIа а яздийя цIабоагIар. Цхьабакъда института директор Карагодина цу гIулакха сагота хилацар.

Ала дезаш да, диззача дешара шера районашка а городе а школешка хьийжача института методистий (уж цхьа ткъаьх саг ва) докладной запискаех, цар яьча урокий анализах институто а цхьаккха найда ийца ца хилар, вешта аьлча баьча балха яьча урокий анализа тохкам а баь дукхагIа долча даькъе массанахьа долча кхоачамбоацарий хьакъехьа уж дIа мишта даха деза аьнна яь указани ца хилар.

Укх шера мишта латт нохч-гIалгIай школашка наьна мотт хьехара болх, дукха дикагIа ба ала йиш йолаш бац, хIана аьлча кхоачамболлаш арадаьнна наьна метта учебникаш дац, иштта программаш а яц. Эшаш мел дола учебникаш арадаллалца йолча хана школашка долаш долча учебникашца малагIча классе мишта болх бе беза, аьнна енна указани а яц. Шоай хьашт дар де, оаш даьр мегад шоана, аьнна кIеззига мара подготовка йоацаш бола хьехархой дIа а бахийта, Iеш просвещенен Министерство а я, царна соахкарчул башка гIо де дага йолаш институт а яц. Бакъахьз дацар-хьогI просвещенен Министерствос а цун институто а школашта, къаьстта районашкарча школашта а деш бокъонца гIо дича-

И. ОЗДОЕВ.

„Назрановски" совхозе во лел гуйран балхаш

Гуйран ха я эггар дукхагIа кхашка балхаш дола ха. Аренашка хьажкIаш, гидуаргаш, помидораш, свеклаш, коартолаш — хьаштдола ялат кхаьча чуэца мегаргдолаш да. ХIанз укх гуйран бетташка ханнахьа чу ца ийца ялаташ Iан-кIал гIоргда. Хьийкъа ялаташ чуэцарал совгIа совхозашеи колхозашеи ший ханнахьа дIаде деза гурахьа дIадув ялаташ а.

«Назрановски» совхозо юхьье дез во леладу уж балхаш. 25-ча сентябре гурахьа дIадувча ялаташта планах 8000 гектар лаьтта аха дезача, эьхар 3055 гектар мара дац. Зяба аьха лаьтта кхы а кIезигагIа да: 7000 гектар задани йолча, аьхар 334 гектар я.

Оахамаш во кийчдарга хьажжа во лел ка бола ялаташ дIадув балхаш а. Деррига 25 сентябре хьатIаккхаччалца совхозо дIадийна кIа 381 гектар да. Мукхи, кемн. рожьи иштта кхыдола ка бола ялаташи дIаде доладаьдац.

Чуэца ха хьатIа а кхаьчаь хьийкъа латташ 3250 гектар гидуаргаш а я, хIаьта, хьаяьхараш 197 гектар мара яц. Цунах 6 процент а кхоачашхилац. 20.000 тонн силос йолла езача, цар еллар 14.000 тонн гаргга мара яц.

ЧоагIа во лел «Назрановски» совхоза Экажевски отделенера балхаш. Из отделени я гурахьа дIадувча ка болча ялаташта лаьрхIа 1800 гектар оахамаш кийчде дезаш. Балхаш во лелар бахьан долаш кийчдаь оахамаш 300 гектар а дац. Зяба лаьрхIа 25-ча сентябре хьакхаччалца отделенес гота цхьа боал а бихьабац.

Деррига дIадийна ялат (кIа) 181 гектар мара дац.

Укх деношка чуийца яла езаш я 1014 гектар гидуаргаш. Отделенес уж чуэца ду балхаш 24 сентябре мара доладаьдац. Хьажкiаш чуэца из отделенни йолаяла кхы а дукха ха йоал.

С. ЧАХКИЕВ.

ЦаIи ахи миллион сома дехкад лотереян билеташ

Укх шера I-ча сентябре денз йолаелар Российски Федерацен сберегательни кассаш шоллагIча ахчанхIамай лотереян билеташ дохка.

Хьалхарча ткъаьх дийнахьа Нохч-ГIалгIай АССР городашкеи юрташкеи дехка даьннад цхьа миллиони ах миллиони совгIа сома маьха билеташ. ХIаьта цхьайолча районашка, масала Ножай-Юртовски, Советски, Саясановски, дIакхаьча билеташ деррига а дехка даьннад. Деррига билеташ дехка довла доахк Веденскии, Курчалоевскии, Каргалинскии районашка а.

Иштта дика дIахьу лотереян билеташ дохкара болх Урус-Мартановскии, Ачхой-Мартановскии, Сунженскии районашка.

Цхьабакъда цхьайолча районашка паччахьалкхен лоархIамерча гIулакха терко ца яр бахьан долаш волел из болх. Уж я Орджоникидзевски, Октябрьски, Грозненски, Наьсарен районаш. Цу районашка наха юкъера кхетама болх кIезига лелабу, цу балха партийнии, комсомольскии профсоюзнии организацеш юкъе озац. ЙоаггIача тайпара контроль лелаяц билеташ дIадехка хьийца ахча ший ханнахьа госбанке дIадалара а.

Цхьайолча партен райкомашеи, райисполкомашеи новкъостал дац моттигерча райсберкассашта лотерейни билеташ дIадоржадара болх дика дIабахьа. Царна дицденнад уж билеташ дIадехка хьийца ахчах 50 процент моттигерча бюджета чудоагIилга.

Бизза мах бац цу лоархIамерча гIулакха цхьайолча министерствай хьалхле лелаераша а. Масала, яйгача промышленностен Министерствон аппарате 30 туман маьха билеташ кхаьчад, хIаьта моттигерча промышленностен Министерствон аппарате 40 туман маьха. Цхьабакъда 18 сентябре кхаччалца госбанке цхьа сом ахча хьачу-м деннадац цар.

Из гIулакх деррига бе а делла толамца дIачакхдаккха дехкарийла ба советскии, партийнии, профсоюзнии организацей хьалхле лелаераш.

М. СОЛОНИЦЫН,
НГIАССР госкредитен, гострудсберкассайи управленен начальник.

Вкладай пайданагIа дола тайпа

Сберегательни кассашка ахча леладар пайдане а тешаме а гIулакх да. Сберегательни кассашка ахча леладаро хIара къахьегамхочунга торо хулийт эшаш йола хIама эца а ший отпуск дика чакхяьккха а, кхыча гIулакха ахча Іоаде, хIаьта цул совгIа пайда а хул цунна.

Сберегательни кассаша тайп-тайпара вкладаш дIанийю, цхьабакъда, царех пайданагIа кхадж боагIа вкладаш я. Цхьан счета тIа кхадж боагIача вклада 5 сомагара 10 эзар сомага кхаччалца ахча леладе йиш я. Вкладчика мукъа лу кхадж боагIача вкладах цхьан е дуккхача сберегательни кассашка массехк счет лелае а цу счетах ахча дIачудала а хьаэца а.

Кхыйолча вкладех санна процентех а ца телаш кхадж беча лу цу вкладах доагIар. Кхадж тесс шера шозза: апрелеи октябрен бетташка.

ХIара ловзаеча тиражаца счетий 100 номера 25 кхадж боагIа, даханча ахшерара счета тIа юхедисача ахчан юкъера лоархIам бича цун 200, 100, 50, 25 процент хиллал а болаш.

Сберегательни кассе дIачуденна ахча мел да, из мел хана цига ул а хьежжа хул бена кхадж, хIаьта 20.000 сомага кхаччалца а хила йиш я из.

ДIаяхача тиражех вай республикан сберкассашка ахча тIаченначарех дуккханей а цу вкладех кхадж бенаб. 1957-ча цхьан шера сберегательни кассаша 90 эзар сома бенача кхажах ахча дIаденнад.

Сунженски района Серноводскерча. К. цIи йолча гражданка ший счетах 14916 сома кхадж бенаб, цу района Троицки яхача станицерча цхьан вкладчика 10 эзар сома кхадж бенаб; Назранерча гражданка П. 5200 сома, МагIалбикерча сберкассан вкладчика Сидиренкон— 750 сома, гражданскас Ш. — шозза кхадж бена 1773 сом ахча хьаийца.

Кхадж боагIа вкладаш республикан бахача наха юкъе шерра дIайоаржалуш латт. Укх дахача ах шера кхадж боагIача вкладех 1 миллиони 264 эзари сома ахча дIачуденнад вкладчикаша, цу вкладай деррига юхедисар 5 миллион сомага кхаччалца да хIанз.

Октябра бетта хьалхарча декадех Нохч-ГIалгIай АССР-а сберегательни кассашка кхадж барах йола агIан тираж хургья. Цига дакъа лоацаш хургба кхадж боагIача вкладай счеташ а йолаш, тираж арааллалца уж дIа ца къовлараш а, 1-гIа октябрь хьатIаккхачалехьа кхадж боагIача вкладех ахча дIачуденнараш а.

Г. ИНДИКОВ.
НГIАССР-а гострудсберкасса а госкредита а управленен оперативни отдела начальник.

Редактор М. ЛЬЯНОВ.

ВАЙ ДОТТАГIАШКАХЬА

Турпалча халкъо лоамаш меттара доах

Ханал хьалха бувлаш

«Массача дына шод тохаргья вай, кхы а кхы а дукхагIа лакхъергья производство». «ДуккагIа аьшк-болат лоаладергда вай, Англена тIехьакхувргда». «ЧоагIа хьийкъачул а дукхагIа хьувкъийтаргда вай дIадийнар». Уж тайпа заголовкаш я массадолча китайски газеташ тIа. Мехка экономика дегIайолаеш, социализманна тIадодаш Iалаьмате йоккха коталонаш йоахаш доал турпала халкъ. Из гIулакх шоаш деш Китаян къахьегамхоша хьалхле лелаю «берригa низ тIабахийта, дIахьалха гIерташ, дуккхагIа, сихагIа, дикагIа, къом болашагIа хIама хьадара принципах социализм хьалъяр» яхача Коммунистически партес социализм хьалъеча лелаеча генеральни линеца.

Кхыча дешашца аьлча. **сихха темпашца социализм хьалье йолаяьй.** «Лакха темпаш бахьан лоаттабу къовсам генеральни линен са да, — йоах китайски новкъосташа.

Ер шу долалуш халкъа викалий Ерригкитайски собранес 1958 шерара халкъа боахам дегIабоалабарах йола план тIаийцар. Цу плана тIа оттадаьд промышленноста валовой продукци 14,6 процентн юртбоахаман продукци 6,1 процентн лакхъе аьнна. МоллагIа хьал эттача а кхоачашдулургдола кертера декхараш лерхIар царех. Цхьабакъда Китаян Коммунистически партес лерхIар: нагахьа санна нах оарцагIбоахе, уж дIанийс а баь, цар деналах пайдаэце, уж декхараш кхы а лакхде йиш хургйолаш. Цудухьа предприятей планаш чIоаггIа йийцар болхлошеи гIулакхерча нахеи. Уж декхараш дицагIа, чехкагIа, средствашкIезагIа дIайолхаш мишта кхоачаш а тIехкхоачаш а ергья дувцаш йола шоай предложенеш юкъе йоалайир цар.

Хьалхарачарел йоккхагIа а ха кIезагIа дIайодаш а йола керда планаш араювлар. Масала, Уханьски металлургически заводо строительствон темпаш шозза сихъеш а строительствога дIадода паччахьалкхен рузкъа ах мара ца дохийташ йола ший керда план оттайир. КПЕ ЦК-а политбюрос хIанзехьа а 1958 шера 10700 эзар тонн, вешта аьлча соахкарчул шозза дукхагIа болат даккха тIахьех къахьегамхой.

Ераш ба уж, беркате сомаш!

«Политически дикача зизаша беркате экономически сомаш лу», — йоах Китае.

Пхийтта шера чухь е кIеззига дукхагIча хана чухь промышленни продукцен кертера тайпаш арахецара хьакъехьа Англена тIехьакхе а цул хьалха довла а, аьнна КПК Центральни Комитета тIахьехам чIоагIа дог айдаларца тIаийцар Китайски къахьегамхоша. «КIеззига дукхагIча хана» яха дешаш «кIезига кIезагIча хана» яхача дешашца хийцад хIанз.

ДIаяхача хана тIехьайисаь хиннача Китаяс дунен тIа эггара дикагIа промышленность йолча мехкех йолча Англена тIехьакхе а хьалха яла а аьнна баьча соцамо дог айдаьд халкъа. Китайски халкъ бIаь шерал совгIа лоала лоаттадаьча а из теIадаьча а империалисташта хьалха лаьтта Англи ма йий из...

Цу мехкий промышленни производствон цифраш вIаший нийсъйича дIадахача шерашка Китай Англел 50—60 шу тIехьайисаьяр. Цхьаоажъда цо цхьанна тайпара кхераоац китайски къахьегамхой. **Пхийтта шера Англена тIехьакхе, аргда вай йолата хьакъехьа, хIара шера юкъера лаьрхIача 13,8 процент тIакхеташ духхагIа хила деза из. ХIаьта из иштта духхагIа хилийта хийцца йиш йолаш да. Хьалхарча пятилеткехьа а 31,2 процент лакхденнад из!**

Китае иштта Iалаьмате чIоагIа дегIайоагIа промышленность цхьан ханна йоккха, юкъера, зIамга промышленность дегIайоалаеш, иштта центральни подчиненен а моттигера а промышленность цхьан ханна дегIайоалаеш йола курс Коммунистически партес лелаяр бахьан долаш.

Укх шера хьалхарча ялх бетта Китайски Халкъа Республике хьалъяьй 3 кубометрагара 255 кубометрага кхаччалца йоккха йола 11 эзар совгIа къаьнарча а вай ханарча а тайпах йола доменни кIагий пийшкаш. 20 млн. совгIа чон лургда цар шера. ХIаьта сихъяь юкъера а кагий а шахташ яхкаро **хьатIа доагIача, 1959 шера кIора баннхара хьакъехьа Англена тIехьакхе торо лургья Китайна.**

Китайски ахархой „спутникаш"

Духхьал бахача наха кхачан продукташ лоаттаеш хиларал совгIа, мехка индустриализаци елга дегIадоаладарна а юкъарло йоаццаш доккха гIулакх деш, боккха лоархIам болаш ба Китайна юрта боахам. Ейгача промышленноста 85 процент бедали экспорта 75 процент продукции лу халкъа республикан юртарча къахьегамхоша.

КПК VIII-ча съезда сессес тIаийцача 1956—1967 шерашка КНР-а юрта боахам дегIабоалабарах йолча Керттерча положенеш тIа (шозалагIа хьежа оттаяь проект) гектара тIера къилбаседан пояса районашка 30 центнер, центральни пояса районашка — 37,5 центнер, Хуайхэ яхача хина къулбехьа — 60 центнер йоаккхаш ялат хьувкъийта оттадаьд.

Ялат чIоагIагIа хьувкъийтара тIехьара кертерча положенеи проекта тIа яздаь декхараш ханал хьалхагIа кхоачашдара тIехьара болам берригача мехка шерра дIабаьржаб. Мехкарча массехк уездо укх шерехьа а из гIулакх чакхдоаккхаргдолаш лерхI. Масала, кхаь провинце укх шера юккъера лаьрхIача 75 центнерал тIех гектара тIара хьалха хьадоалача дуга даьккхар.

«Хуанхэл тIехдоврга вай!» «Хуайхэл гIа баькка тIехдоврга вай» яхаш декхараш тIаийду юртбоахаман кооперативаша. Цу лозунгаша йоах, мехка къилбаседереи юкъереи ахархой Хуанхэ е Хуайхэ яхача хина къулбехьа ядача районашта оттадаьчоа нийса ялат хьувкъийтара тIехьа къовсам лоаттабеш ба.

ХьалхагIа Китае кIа кIезга хьувкъа культура лерхIар. ХIаьта хIанз цIаккха ца хиннача тайпара хьувкъ из. Масала, опытни участкех йолча цхьанне тIара даьккхар метрически боарамий чотах лаьрхIача гектара тIара 549 центнер кIа. Иштта чIоагIа хьувкъ кхыйола культураш а. Ялат хьувкъийташ даьха толамаш белгал а доахаш, китайски новкъосташа юртарча къахьегамхой кулгаша арахийца «спутникаш» оал царех.

КIа даккхара хьакъехьа Китай США-л хьалха а яьннай Советски Союзал тIехьагIа шоллагIа моттиг а лаьцай.

Укх шера фийг бола культураш валовой хьакъехьа 300—350 млн. тонн чуэца лерхI (юккъера лаьрхIача бахача наьха цхьан сага сих 500 кг).

* * *

Ший Коммунистически партес хьалхле а лелаеш ялх бIаь миллион долча турпала халкъа лоамаш меттара доахаргхилар бакъдеш исторес тешал ду. Шеко яц, кастта ха китайски халкъо шоай даьхенах вай ханара Iилма, техника, культура а йолаш йола низбола социалистически паччахьалкхе ергхиларах.

В. БАЛАШОВ.

Секунде 10 миллион сурт

Доазол дехьарча газетий оагIош тIора

ТIехьарча хана Англе керда хIамаш доладаьд приборашка еча.

Тайп-тайпарча гIулакхашта лаьрхIа хьаеча электронни приборашта юкъе йоккха моттиг лоац лоархIаш йолча (вычислительни) машинаша. Эллиот яхача приборашка еча английски фирмас хьаяьй лоархIаш йола йоккха машина. Цхьан секунде 5000 операци кхоачашъю цо. Хьаяь я дукхача тайпара оптически приборашка — спектрографаш, интерферометраш, калориметраш, иштта геодезически дальномераш, стериокомпораторашка и. кх. д.

Арахийцай 55 миллиметр шереи 600 миллиметр йIаьхеи йолча пленка тIа цхьан секунде 10 миллион сурт доаккхаш йола Iалаьмате сиха болх бу лупа.

Сиха болх бу цхьаькха фотокамера я 10 × 12,5 сантиметр йолча пластинка тIа секунде 150 эзарнега кхоачаш сурташ доахаш.

Спорт

Иистеяьннай Ерригроссийски боксерий состязани

Укх деношка Нохч-ГIалгIай мехка столице Грозне чакхъяьлар Российски Федерацен автономни республикашкарчеи, краяшкарчеи, областашкарчеи къонача боксерий состязани. Из яр РСФСР-е гIолла боксах чемпион хила къовсам лоаттабеш хинна состязани.

Финал йолча хана эггара яйгIа йолча весах 1-гIа разрядник Нохч-ГIалгIайчен чемпион Владимир Моребиси 1-гIа спортивни разряд йола боксер Шамиль Гамзаеви (Дагестан) вIашагIкхийтар. Нохч-ГIалгIайчен боксера цига ийша вале а шоллагIа моттиг яьккхар цу состязане. Физкультурани спортеи Ерригроссийски комитета грамота а маьхе совгIат а деннад Моребиса.

Цул совгIа шоай весовой категорешка хьажжа котбаьлар цу яхье:
А. Половнев (Ленинградски область), В. Шурыгин (Куйбышев), С. Кирсанов (Ленинградски область), Б. Соловей (Омск), В. Барабанов (Казань), М. Дворкин (Красноярск).

К. ПЕТРОВ.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цIерахча кинотеатре

Йоккха зал — **«Иван Грозный»** (2-гIа серн). Долалу 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.

ЗIамига зал № 1 — **«Безама фанфараш»**. Долалу 9, 11, 1, 3, 5, 7, 9.

ЗIамига зал № 2 — Берий сеансаш **«Тамашийна тика». «Дошо антилопа»**. Долалу 9.30, 11.30.

«Хьоашал тассар» — Долалу 1.30, 3.30, 5.30, 7.30, 9.30.

ЗIамига зал № 3 — Берий сеансаш. **Ткъамаш тIа седкъий»** — Долалу 9.15, 11.15. **«Бомбеяра йоI»** — Долалу 1.15, 5.15, 9.15. **«Ара Іарждакхаш» («Березы в степи»)**. Долалу 3.15, 7.15.

«Родина» яхача кинотеатре

Берий сеансаш — Босбола шера экран дола фильм **«Симферополь—Алушта, Севастополь». «Хьун музей»**. Долалу 8.30, 9.40. **«Иван Грозный»** (2-гIа сери). Долалу 10.45, 12.30, 2.15, 4, 5.45, 7.30, 9.15. Ахкан зале, **«МоллагIча наIарах хIама тоха»**. Долалу 5.30, 8.30.

Город Грозне, Маяковске улицагIа, № 72 йолча вахача Емельянов Владимир Дмитриевича г. Москве яха Емельянова Валентина Эмильевна йитарах дола дош суде деннад. Дош дувцаргда г. Москвен нарсуде.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Сталина, 23, телефоны: редактора 2-41-23, зам. редактора 2-07-01, отдела партийной жизни 2-25-72, корректорской — 2-30-91.

СФ02605. Типография им 11 августа 1918 года. проспект Революции 30/3. Заказ № 5930.